

IZ SVETA TIŠINE

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

▶ **Zdravnik svetuje:
10 korakov v boju
proti koronavirusu**

▶ **O koronavirusu
v lahkem branju**

▶ **Spletna TV
in Prisluhnilimo tišini
v letu 2019**

▶ **Standarde kakovosti
slušnih aparatov
dobimo prihodnje leto**

Izdajatelj:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
Drenikova 24, Ljubljana,
telefon: 01/500 15 00
telefaks: 01/500 15 22

Spletna stran:

www.zveza-gns.si

Urednik:

Anton Petrič,
urednistvo.ist@zveza-gns.si

Uredniški odbor:

Valerija Škof, Franc Forštner,
Aleksandra Rijavec Škerl, Valentin Jenko

Lektorica:

Darka Tepina Podgoršek

Oblikovanje: Artmedia

Tisk: Tiskarna DTP

Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljavanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. Mnenja in stališča posameznih avtorjev prispevkov ne izražajo nujno tudi mnenj in stališč uredništva in ZDGNS.

Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo.

Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografija na naslovnici:

Računalniški prikaz novega koronavirusa COVID-19

Foto:

iStock

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za kulturo.

Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHO.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

OBVESTILO UREDNIŠKEGA ODBORA

Marčevska številka je posvečena tudi razmeram, v katerih se je zaradi epidemije novega koronavirusa (in bolezni covid-19, ki jo povzroča) znašla Slovenija. Čez noč smo obtičali v izolaciji, zato da preprečimo nadaljnje širjenje tega zahrbtnega virusa, ki zahteva tudi smrtne žrtve. V novi številki glasila boste našli tudi prispevek o varovanju sluha, ki je za človeka eno izmed najpomembnejših čutil, brez katerega lahko hitro pride v informacijsko osamo. Urednica informacijskih programov v elektronski obliki, mag. Tina Grošelj, je pripravila obširen prispevek o delu Spletne TV in oddajah Prisluhujemo tišini v letu 2019. Obiskali smo varstveni center gluhih s kombinirano invalidnostjo v Linzu in tudi o tem poročamo v tej številki.

Glasilo Iz sveta tišine prispeva h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni.

Vljudno vas vabimo, da soustvarjate naše glasilo Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si.

Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite brezplačno prejemati, nam pišite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si ali pa svoje ime, priimek ter naslov sporočite na naslov: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, 1000 Ljubljana. Glasilo IST je dosegljivo tudi v virtualni obliki, na naslovu: www.zveza-gns.si.

Nekatere pomembne informacije iz časopisa pripravljamo tudi v slovenskem znakovnem jeziku (SZJ). Pri nekaterih člankih v glasilu Iz sveta tišine boste našli QR-kodo in z nameščeno aplikacijo Slovar SZJ si boste lahko članek ogledali na mobilnih napravah v obliki videoposnetka v SZJ. Bralnik QR-kode je dostopen na aplikaciji slovarja SZJ. Navodila za prenos aplikacije in uporabo QR-kode so napisana na strani 7. Ker so videoposnetki namenjeni gluhim uporabnikom SZJ, niso opremljeni z zvokom. Želimo vam prijetno branje. ●

📧 Uredništvo

NAVODILO AVTORJEM

Besedilne datoteke

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

Slikovne priloge

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije treba upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije posnete s fotoaparatom, izberite nastavitev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavitev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu .jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega bralnika, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvirno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB.

Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument, ampak jih pripnite k svoji elektronski pošti. Fotografije in besedila, ki ne ustrezajo navodilom, bomo prisiljeni zavrnil oziroma jih objaviti brez fotografij. ●

Uvodnik

Anton Petrič, urednik

Komaj smo vstopili v leto 2020, smo se v Sloveniji spoprijeli z eno izmed najhujših kriz doslej. Zajela nas je pandemija novega koronavirusa, ki povzroča bolezen covid-19. Koronavirus je izbruhnil na Kitajskem, okužbe pa so se v treh mesecih razširile povsod po svetu. Četrtega marca so okužbo potrdili tudi pri nas. Skorajda ni države, ki ne bi imela potrjenega primera okužbe z novim koronavirusom.

Izbruh koronavirusa je že začel povzročati kolateralno škodo tudi v slovenskem gospodarstvu. Njegova prva žrtev je nedvomno turizem, takoj naslednja pa je na udaru logistika. Predvideva se, da bo izbruh koronavirusa najbolj ošibil mala in srednja podjetja, na katerih sloni slovensko gospodarstvo.

Malih in srednje velikih podjetij, ki jih hromi epidemija, je v Sloveniji več kot 136.000. Ta podjetja zaposlujejo več kot 70 odstotkov aktivno zaposlenih, ustvarjajo pa kar 64 odstotkov dodane vrednosti. Hkrati so prav ta podjetja zaslužna za več kot polovico izvoza, ki je Ahilova peta slovenskega gospodarstva.

Zato je država pripravila nabor ukrepov. Ključni preventivni ukrep za zaježitev širjenja koronavirusa je omejevanje socialnih stikov, zato od 20. marca velja začasna prepoved zbiranja ljudi na javnih shodih in javnih prireditvah ter drugih dogodkih na javnih krajih v Republiki Sloveniji. Zaprta je večina javnih ustanov (knjižnice, muzeji, kinodvorane, galerije, ...). Od 16. marca je ustavljen javni potniški avtobusni in železniški promet, prevoz z gondolami in vzpenjačo. Prav tako je od 16. marca začasno prepovedana ponudba in prodaja blaga in storitev neposredno potrošnikom na območju Republike Slovenije. Sem se uvrščajo nastanitvene, gostinske, velnes, športno-rekreacijske, kinematografske, kulturne, frizerske, kozmetične in pedikerske storitve, pa tudi storitve iger na srečo in druge podobne dejavnosti.

Tudi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije skupaj s 13 društvi upošteva te ukrepe; začela je zmanjševati dejavnosti povsod, kjer so fizični stiki z drugimi. Organizirala je sprotne obveščanje članstva z najnovejšimi novicami o stanju in ukrepih države pri preprečevanju epidemije novega koronavirusa. Posebna skrb je bila posvečena tudi osebni asistenci oseb z okvaro sluha v društvih. Tam vlada pomanjkanje zaščitnih sredstev (zaščitne maske, razkužila ...). Zato se je Zveza obrnila na Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije, ta pa je pozval državo, da invalidske organizacije, ki izvajajo osebno asistenco, vključijo na prednostni seznam organizacij in ustanov, ki potrebujejo zaščitna sredstva.

Zaradi varnosti pred okužbo s koronavirusom je Športna zveza gluhih Slovenije odpovedala načrtovana državna prvenstva gluhih do konca aprila 2020. Odpovedana prvenstva bodo preložena na nove datume, najverjetneje v jeseni.

25. februarja letos je bil mednarodni dan polževega vsadka, o tem smo pripravili članek v tej številki. Ker odsotnost sluha bistveno omejuje naše sposobnosti in zmanjšuje možnosti vključevanja v družbo, ne preseneča podatek, da število uporabnikov polževega vsadka narašča.

Svetovna zdravstvena organizacija je leta 2007 razglasila 3. marec za mednarodni dan skrbi za sluh (International Ear Care Day oz. IECD). Tema letošnjega mednarodnega dneva skrbi za sluh, ki jo pri nas zaznamuje predvsem Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, nosi naslov Sluh za življenje – ne dovolj, da te izguba sluha omeji.

V teh časih, ko živimo v izrednih razmerah in v karanteni, ko je javno življenje zamrlo ter so trgovski in športni centri zaprti, želimo z novo številko glasila Iz sveta tišine popestriti prihajajoče dni. ●

S sekretarjeve mize

» Če ne napreduješ, nazaduješ.«

Latinski izrek

Državni kulturni praznik s tolmačem za SZJ in slušno zanko

Na podlagi večletnih naporov in usklajevanj smo na ZDGNS prepričali organizatorja proslave ob državnem kulturnem prazniku, da omogoči spremljanje proslave v živo s tolmačem in prek slušne zanke. Poleg te dostopnosti smo

Proslava ob slovenskem kulturnem prazniku s podelitvijo Prešernovih nagrad in priznanj v Domu kulture Ljubljana
Državni kulturni praznik s tolmačem na TV

dosegli tudi tolmačenje prireditve v živo na RTV Slovenija. S tem prvim korakom upamo, da bo postal standard za vse prihodnje proslave. Zdaj je pomembno, da se uporabniki tovrstnih dogodkov udeležujejo in predvsem opozarjajo na neizvajanje te dostopnosti. ●

Projekt Gledališki tolmač DGN Ljubljana

DGN Ljubljana kot krovni nosilec projekta uspešno nadaljuje državni projekt dostopnosti gledališč v znakovnem jeziku. Dvanajst predstav po vsej Sloveniji bo to zvrst umetnosti približalo vsem, ki so jim bila vrata gledališč zaradi ne-

Tolmača SZJ v gledališki predstavi

dostopnosti zaprta. NLB kot sponzor projekta zagotavlja finančno podporo projektu, tako da omogoča ne samo tolmačenje, temveč tudi ozavešča in podarja brezplačne vstopnice za izbrane predstave. ●

Gluhi strežejo v planinskih kočah

Nadaljuje se projekt Planinske zveze Slovenije Gluhi strežejo v planinskih kočah, ki je vseslovenska in prostovoljska akcija, v letu 2020 pa je organizirana že tretjič. Gluhim in naglušnim prostovoljcem omogoča priložnost, da strežejo in animirajo programe v 11 kočah po Sloveniji. ●

Mednarodni dan polževega vsadka in mednarodni dan sluha: Naj te okvara sluha ne omejuje

Z medijskimi objavami, obvestilom za javnost in predvsem ozaveščanjem javnosti vstopamo v leto naglušnih in oseb z okvaro sluha, ki ne uporabljajo znakovnega jezika. Prejeli smo tudi precej gradiva iz mednarodnih organizacij za naglušne. Prispevke smo objavljali v vseh naših medijih, predvsem pa v posebni oddaji Prislunimo tišini na RTV Slovenija. ●

Polžev vsadek

Naj te okvara sluha ne omejuje – Posvet ZDGNS z ZZZS

Nova ureditev področja medicinskih pripomočkov ZZZS je odprla veliko vprašanj glede področja slušnih aparatov. Na posvet ZDGNS smo povabili vodjo oddelka za medicinske pripomočke g. Draga Perkiča, ki se je vabilu tudi odzval. Vsi

Posvet o medicinskih pripomočkih s predstavnikom ZZZS

navzoči smo najprej prislunili predstavitvi specifične uporabnikov slušnih aparatov in polževega vsadka, nato je novosti predstavil predstavnik ZZZS, na koncu pa je sledila zelo konstruktivna razprava. Skupaj smo zapisali prioritete naših zahtev in pričakovanj. Po posvetu smo skupaj pripravili poseben dopis in ga naslovili na ZZZS. Pričakujemo, da se bo čim prej imenovala posebna delovna skupina na ZZZS za področje slušnih aparatov in delovno področje za to problematiko. Poudarili smo potrebo po brezplačnih menjavah oliv, cevka za olive in odobritvi stroškov popravil in vzdrževanja. Od ZZZS pričakujemo pisna navodila vsem deležnikom. Pomembno smo se dotaknili tudi področja seznama slušnih aparatov, trajnostnega dobe in postavitve standarda. ●

Duševno zdravje in osebe z okvaro sluha

Osebe z okvaro sluha se zaradi izgube sluha spopadajo z izzivi na

področju duševnega zdravja. Približno 20 % oseb z okvaro sluha (podatki nekaterih raziskovalcev kažejo na višji odstotek) se potencialno spoprijema z izzivi duševnega zdravja. Temu področju je treba posvetiti posebno pozornost, saj gluhoti močno vpliva na medosebne odnose, dostop do informacij in komunikacij ter posledično tudi na duševno zdravje. ●

Motnje v duševnem razvoju in osebe z okvaro sluha

Področje gluhih z motnjami v duševnem razvoju je bilo v preteklosti močno zanemarjeno. Po podatkih stroke ima približno 15 % oseb z okvaro sluha tudi motnje v duševnem razvoju. V tujini jih poimenujejo z besedo deafplus ali gluhi plus, torej osebe, ki imajo

poleg gluhoti tudi dodatno motnjo v duševnem razvoju. Doslej so bili ti v posebnih ustanovah, a jim je bila zaradi nepoznavanja jezika in

specifike gluhoti velikokrat kratena osnovna pravica – pravica do uporabe svojega jezika v sporazumevanju. Tudi temu področju bomo v prihodnje namenili posebno pozornost. ●

Tolmačenje v izrednih razmerah na RTVSLO in Vladi RS

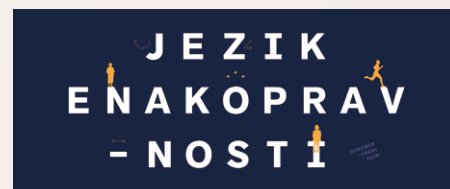
Ob izbruhu in širjenju novega koronavirusa smo se povezali z vsemi pristojnimi organizacijami in jih opozorili na potrebno dostopnost v realnem času tudi za osebe z okvaro sluha. Tiskovne konference Vlade RS so tolmačene v realnem času s tolmačem za SZJ, prav tako so tolmačene oddaje in poročila na RTVSLO. Zahvaljujemo se vsem akterjem (Vlada RS, NIJZ, RTVSLO) in obenem upamo,

da bo v Sloveniji čim manj tovrstnih dogodkov, če pa bodo, pa bo to standard za v prihodnje. Zdaj je treba zagotoviti še tehnično rešitev, da bodo te informacije dostopne tudi s podnapisi v živo, sproti in v realnem času za vse, ki znakovnega jezika ne razumejo. Teh je v Sloveniji malo manj kot 100.000, in to mora biti naš skupni cilj. ●

Dokumentarni film Jezik enakopravnosti v slovenskih kinematografih

Dokumentarni film o gluhoti, naglušnosti in pobudi ZDGNS o umestitvi slovenskega znakovnega jezika v Ustavo RS se za širšo javnost predvaja po vsej Sloveniji. Več informacij objavljamo sproti v medijih ZDGNS. ●

SPLETNA^{TV}
www.spletnatv.si

Drenikova 24
1000 Ljubljana

(01) 500 15 23
spletna.tv@zveza-gns.si

Facebook/spletnaTV

Youtube/spletnaTV

Livestream/spletnaTV

ZDRAVNIK SVETUJE: 10 KORAKOV V BOJU PROTI KORONAVIRUSU

Darko Siuka (vir: 24ur.com)

»V tem obdobju večini ljudi še ni jasna preteča nevarnost. Zavedali se bodo, ko bo čez

10 do 14 dni umrlo prvih pet ljudi na dan, čez štiri tedne pa vsak dan od 20 do 40 ljudi. Takrat bo prepozno,« napoveduje zdravnik Darko Siuka, ki ga trenutne razmere v državi zelo skrbijo. Izdelal je navodila z naslovom Deset korakov v boju proti koronavirusu ali kako bomo skupaj preprečili čim več smrti zaradi covid-19.

Vedenje ljudi v Sloveniji tudi po mnenju zdravnika Darka Siuke ne daje vtisa, da so kakor koli pripravljene na posledice, ki jih prinaša novi koronavirus. Da bi o resnosti situacije opozoril širšo javnost, je izdelal preproste napotke in korake za znižanje tveganja okužbe. »Opozorite pa tudi svoje svojce, starejše in tiste iz rizičnih skupin (sladkorni bolniki, bolniki s povišanim krvnim tlakom, onkološki bolniki, bolniki na biološkem ali sistemskem zdravljenju s kemoterapijo itd.),« še svetuje.

10 Korakov v boju proti koronavirusu (ali kako bomo skupaj preprečili čim več smrti zaradi covid-19)

Kaj svetujem?

1. Samoizolacija za starejše od 70 let

Raziskave iz tujine so pokazale, da imajo oboleni s covidom-19, ki so starejši od 80 let, pričakovano smrtnost do 14,8 %, v starostnem

Ker mask ni dovolj niti za zdravstvene delavce, bodite kreativni.

obdobju od 70 do 80 let pa je ta delež 8 %. Zato poudarjamo SAMOIZOLACIJO teh skupin, ne dopuščamo stikov z drugimi ljudmi, ki imajo kontakt z zunanjim svetom. Kako dolgo naj traja IZOLACIJA, ne vemo; to bo pokazal čas. Okvirno lahko računamo do junija 2020. Bodite DISCIPLINIRANI, NE POČUTITE SE VSEMOGOČNIH, prosite mlajše, da vam dostavljajo hrano, zanje ste skrbeli vse življenje, zdaj je njihova naloga, da vam to vsaj malo povrnejo.

IZOLACIJA pride v poštev tudi za starejše dolgoletne kronične bolnike (sladkorna bolezen z uporabo insulina, bolniki s povišanim krvnim tlakom (hipertonični), srčni bolniki, pljučni bolniki, bolniki z rakom, bolniki na biološki terapiji idr).

2. Izogibanje množicam

V tem obdobju večini ljudi še ni jasna preteča nevarnost. Zavedali se bodo, ko bo čez 10 do 14 dni

umrlo prvih pet ljudi na dan, čez štiri tedne pa vsak dan od 20 do 40 ljudi. Takrat bo prepozno. Mladi se zanašajo na statistiko, ki govori, da mlajši od 40 let umrejo le v 0,2 %. Kaj pa porečejo na podatek iz Nizozemske, kjer je 50 % bolnikov na enotah intenzivne terapije in obolelih s covidom-19 mlajših od 50 let? Izogibajte se množicam, priporočeno razdaljo dveh metrov raje podvojite ali potrojite. Kihanje je majhna eksplozija. Ob kihanju se mikrokapljice raznesejo v trenutku do osem metrov. Na zabavi 21 ljudi se je v treh urah okužilo vseh 21 ljudi. In to v Sloveniji.

Najbolj se bojte ljudi, ki nimajo vidnih znakov okužbe, saj so vsi potencialno okuženi. Bolniki, ki bodo zboleli, se bodo sami umaknili v izolacijo in ne bodo ogrožali drugih. Številna poročila iz tujine dokazujejo, da so asimptomatski (brez simptomov) bolniki, torej posamezniki brez težav, lahko kužni. Vsak posameznik je, preden zbolí s

Virus SARS-CoV-2 na površinah preživi dolgo – od nekaj ur do celo 9 dni.

tipično sliko, lahko kužen že dva dni pred nastopom klinične slike.

3. Maska

Mask trenutno ni dovolj niti za zdravstvene delavce. Zadnje raziskave so dokazale, da mikrokapljice v prostoru, kjer je okuženi s covidom-19, ostanejo v zraku do štiri ure, zato je naležljivost izredno velika. Z nošenjem navadnih kirurških mask ščitimo druge, če nosijo masko drugi, ščitijo vas. Tega ne pozabite. Niso popolna zaščita. A če jo nosijo vsi, je zaščita zelo visoka! Specialne maske tipa FFP3 ali tipa FFP2 bodo namenjene le osebjem, ki bo v tesnem kontaktu z okuženimi, teh ne iščite.

Ker mask ni dovolj niti za zdravstvene delavce, bodite kreativni. Zašijte si svoje maske. Vzemite gosto bombažno tkanino, jo prepognite na 3 sloje, polikajte. Obšijte robove. Prišijte vrvice, zašite prav tako iz bombažne tkanine. Za model in velikost imate lahko le eno kupljeno masko. Veliko navodil in posnetkov izdelave najdete tudi na spletu. Napravite jih lahko za svoje, sosede, sodelavce, prijatelje ... Čez nekaj tednov vam bodo neizmerno hvaležni. Poglejte si slike iz Kitajske ali Italije, na ulici ni videti človeka brez maske. Ker jih trenu-

tno ni dovolj, se splošna uporaba za zdaj še ne svetuje. Zato si jih zašijte in jih nosite kjer koli v javnosti, vsepovsod, kjer se zadržujejo ljudje. Maske lahko dnevno operete pri visoki temperaturi, 90 °C. Ko se posušijo, jih polikajte.

4. Higiena rok

Virus SARS-CoV-2 na površinah preživi dolgo: od nekaj ur do, po nekaterih raziskavah pa celo 9 dni. Na kartonu virus ostane nevaren do 8 ur, na jekleni pločevini do dva dni, na bakru manj, do 4 ure. Zato je zelo pomembna higiena rok, potrebno je redno umivanje rok z milom, nato pa razkuževanje rok z razkužilom. Z nečistimi rokami se nikakor ne smemo dotikati obraza, zlasti ne oči, vrtati po nosu ali dotikati ust. Nikakor pa samo higiena rok ni dovolj in nas ne sme zadovoljiti, potrebni so vsi preostali naštetih ukrepi. Zlasti je potrebno umivanje in/ali razkuževanje rok pred namestitvijo maske in po njeni odstranitvi. Če imate možnost, si nekaj razkužila prelijete v majhno plastenko, ki jo lahko uporabljate kjer koli.

5. Zaloge hrane

Če ste prej kupovali tako, da ste enkrat mesečno opravili večji na-

kup, ga lahko tudi zdaj. Če niste starejši od 70 let, zalog nujno ne potrebujete, ker bodo trgovine odprte tudi pozneje, bo pa v njih veljal strog režim in bo nakupovanje dolgotrajnejše. V trgovino odidite le dobro organizirani in z natančnim seznamom. V mislih imejte, kakšen razpored artiklov ima trgovina, tako si naj sledijo artikli tudi na vašem seznamu, da se ne boste z vozičkom vračali ponje. Če ste starejši od 70 let ali ste iz visoko rizične skupine, se nakupov, skupnih prostorov in ljudi izogibajte in prosite za nakupe mlajše. Lahko uporabite spletni nakup, vendar bo tudi ta možnost sčasoma verjetno čedalje bolj obremenjena (pa je že zdaj bolj kot sicer). Nakupe opravite z masko in rokavicami. Med nakupom si maske ne popravljate, ampak jo dobro namestite pred nakupom. Nakupujte zlasti konzervirano hrano, ki ima zelo dolg rok trajanja, suha osnovna živila, moko, riž, testenine, sol, sladkor, suho sadje itd. Marsikje že primanjkuje toaletnega papirja. Lahko se odločite za nakup kakega podobnega artikla – namiznih prtičkov na primer.

6. Priprava hrane

S hrano ravnajte karseda nepotratno. Pripravite je le toliko, kolikor je porabite, da je ne bi metali stran. Poskusite sami pripravljati jedi iz osnovnih živil. V zadnjih treh desetletjih smo Slovenci uživali obilo procesirane hrane, ki ima mnogo neželenih učinkov na zdravje (debelost, ateroskleroza, visok krvni tlak). Izkoristite zdaj priložnost za pripravo uravnotežene preproste prehrane.

7. Vitamini in minerali

Vitamin D: obstajajo številne raziskave pozitivnega učinka vitamina D v boju zoper okužbe. Tudi konkretno pri covidu-19 ima vita-

min D kar nekaj dobrih učinkov. Študija je pokazala, da se ARDS (huda pljučna prizadetost) pojavi tako rekoč le pri bolnikih s pomanjkanjem vitamina D. V zimskih mesecih ima skoraj večina pomanjkanje vitamina D, zlasti so ogroženi starejši, moški, sladkorni in drugi kronični bolniki. Pomanjkanje vitamina D glede na skupine sovпада z rizičnimi skupinami pri covidu-19. Vitamin D ima še vsaj 100 nalog v telesu, vključno s pozitivnimi vplivi na imunski sistem. Poleg preostalih mikrohranil so pomembne zadostne zaloge zlasti vitamina C, med minerali pa cinka in selen.

8. Spremljajte medije

Dogodki v teh časih se lahko spreminjajo iz ure v uro. Bodite na tekočem z državnimi ukrepi, saj bodo v primeru neupoštevanja sledile logične sankcije. **Brez discipline je škodljivca na vrtu težko izkoreniniti, to ve vsak vrtnar.** Ohranimo zdravo pamet, zgledujmo se po dobrih praksah in se ne učimo iz svojih napak. Kitajska je bila idealen zgled, da se lahko smrtno nevarna bolezen izkoreni-

ni v kratkem času le, če družbo postavimo pred posameznikove interese. Sebičnost in samovolja morata biti v tem primeru kaznovana, saj je lahko posameznik z neupoštevanjem odgovoren za številne smrti drugih.

9. Psihično zdravje

Sprejemanje krizne situacije ima več korakov. Mnogo ljudi grozeče nevarnosti ne želi uvideti in jo zanika, dokler sami ne izkusijo posledic. Številni pa se zavedajo nevarnosti, in ti opozarjajo druge ljudi. **Dokler ni poročil o večjem številu smrti vsak dan, jih nihče ne jemlje resno.** A takrat je prepozno, kot nam govorijo italijanske izkušnje. Marsikdo pretečo situacijo dojema z žalostjo, kar nekaj ljudi pa celo z globoko depresijo ali obupom, kar je odraz številnih stisk, katerih vzrok se skriva v preteklosti. Da bi ohranili psihično zdravje, je treba sprejeti zavedanje nevarnosti in se nanjo kar najbolje pripraviti. Panika je velik, neutemeljen strah, ki privede do nerazumnih in pogubnih škodljivih odločitev. Panika je škodljiva in je odraz nemoči. V nasprotju s paniko je pri

covidu-19 strah dobrodošel, ker vodi do previdnosti, ki je potrebna in pelje do razumnih odločitev. K ohranjanju psihičnega zdravja močno pripomore medsebojni pogovor v ožji družini, velik pomen pa imajo pri tem tudi različne oblike komunikacije na daljavo.

10. Ostanite ljudje

V paničnih situacijah se v ljudeh prebudi živalski nagon. Ne pustite mu na plan. Ohranjajte spoštovanje drugih ljudi in ohranjajte njihovo dostojanstvo. Pomagajte starejšim, materam samohranilkam, socialno šibkim, vdovam. Ko bo nevarnost mimo, vam bodo hvaležni vse življenje.

Po končanem viharja bo priložnost za prepoved slovenske družbe, kajti doslej smo bili priča dejstvu, da so sebičnost (egoizem), uživaštvo (hedonizem) ter usmerjenost k stvarem in gmotni koristi (materializem) prevladali nad vrednotami, kot so družina, prijateljstvo, medsebojna pomoč in ljubezen do domovine. ●

*Srečno, prijatelji.
Ostanite zdravi.*

O KORONAVIRUSU V LAHKEM BRANJU

Vir: Dostopno.si

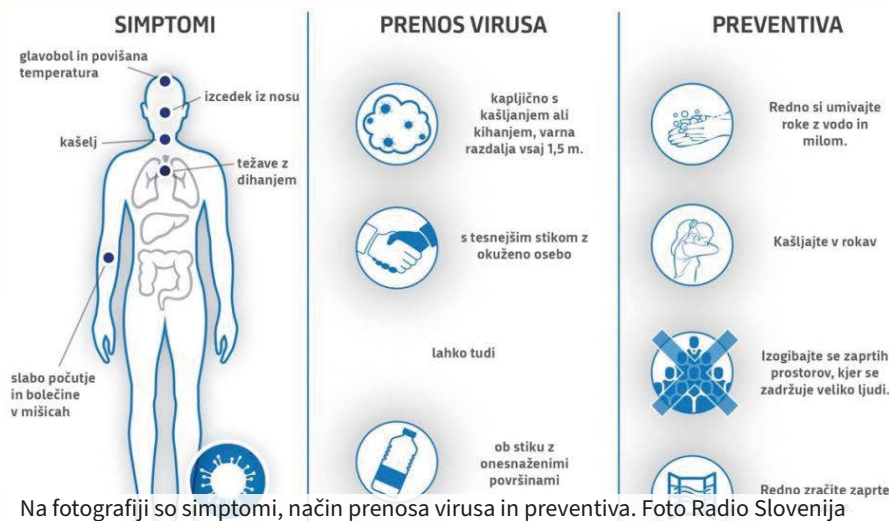
Ženska v ospredju ima na glavi belo zaščitno masko. Foto Reuters

Z lahkim branjem označujemo tista besedila, ki jih lažje beremo in razumemo.

Vsi ljudje imamo pravico do informacij in vsi ljudje potrebujemo informacije, sploh v času epidemije.

V Službi za dostopnost na RTV Slovenija so ob sodelovanju Saške Lesjak in Tatjane Knapp iz Zavoda Risa in testne skupine iz CUDV v Črni na Koroškem pripravili besedilo s splošnimi informacijami o koronavirusu in koronavirusni bolezni v lahkem branju za vse tiste, ki to potrebujejo.

Lahko branje je namenjeno predvsem ljudem, ki zaradi različnih oviranosti trajno potrebujejo lahko berljive informacije (ljudje z disleksijo, motnjo v duševnem razvoju, motnjo avtičnega spektra ali demenco). Prav tako je namenjeno ljudem, ki imajo slabše razvito veščino branja ali slabo poznajo jezik in sčasoma ne bodo imeli več potrebe po lažje razumljivih besedilih.

Na fotografiji so simptomi, način prenosa virusa in preventiva. Foto Radio Slovenija

Za kakršne koli informacije o tehniki lahkega branja ali tekstu so dostopni na dostopno@rtvslo.si.

Koronavirus

Koronavirus je nova bolezen. Imenuje se tudi koronavirusna bolezen. Zdravniki mu rečejo tudi COVID-19. Bolezen je podobna gripi. Koronavirus je zelo nalezljiv. Človek s koronavirusom lahko okuži druge ljudi.

S koronavirusom se je okužilo že zelo veliko ljudi po vsem svetu. To pomeni, da je koronavirus zelo nalezljiv.

Koronavirus lahko okuženi človek s kašljanjem in kihanjem pusti na suhih površinah. Zaradi dotikanja suhih površin se lahko okužimo tudi mi.

Koronavirus se je prvič pojavil na Kitajskem. Na Kitajskem se je okužilo ogromno ljudi. Veliko ljudi je tudi umrlo. Bolni ljudje iz Kitajske so šli v druge države.

Tam so se okužili tudi drugi ljudje. Iz Kitajske se je virus razširil po vsem svetu. Na primer v Nemčijo in Italijo. Koronavirus je zdaj tudi v Sloveniji. Slovenija je država, v kateri živimo.

Ostati moramo mirni. Koronavirus ni nevaren za vse. Nevaren je predvsem za:

- starejše,
- ljudi, ki imajo še druge bolezni.

Pred koronavirusom se lahko zaščitimo

Koronavirus je zelo nalezljiv. Okuženi človek kašlja in kiha. Okuženi človek se stvari dotika. Koronavirus tako pusti na suhih površinah.

Tudi mi lahko pomagamo, da se ne okužimo.

- Izogibamo se tesnim stikom z ljudmi.
- Ne rokujemo se z ljudmi.
- Ne hodimo na obiske in v večje skupine ljudi.
- Ne gremo v države ali mesta, kjer je veliko bolnih ljudi.
- Ne dotikamo se oči, nosu in ust.
- Večkrat na dan si umivamo roke z milom in vodo vsaj 20 sekund. To je toliko, kot če počasi preštejemo do 20. Če nimamo vode, si roke umijemo z razkužilom za roke.
- Redno čistimo kljuke in stikalo luči.
- Čistimo površine, ki se jih dosti dotikamo.
- Izogibamo se zaprtih prostorov. Prostore prezračimo.

Zdravi ljudje ne potrebujemo zaščitnih mask.

Ko zbolimo za koronavirusno boleznijo

Koronavirus je lahko v našem telesu tudi dva tedna. To je 14 dni.

V tem času lahko opazite, če ste zboleli. Prvi znaki bolezni so:

- počutimo se slabo,
- smo utrujeni,
- kašljamo,
- imamo visoko vročino,
- boli nas grlo,
- nekateri ljudje imajo drisko.

Visoka vročina pomeni telesno temperaturo nad 38 stopinj Celzija. Izmerimo jo s posebno napravo. Reče se ji termometer.

Pri koronavirusu lahko dobimo tudi pljučnico. Lahko nas boli v prsih in težko dihamo.

Kaj naredimo, če se počutimo slabo in imamo vročino?

Če imamo vročino, kašljamo in nas boli grlo, pokličemo svojega zdravnika po telefonu. Obvestimo skrbnika ali prijatelja.

Pomembno

Ker je koronavirusna bolezen zelo nalezljiva, ne smemo kar sami v bolnišnico. Po telefonu se pogovorimo z zdravnikom. Zdravnik nas lahko pošlje na odvoz brisa.

Kako poteka odvoz brisa?

Odvzem brisa izvajajo zdravniki v posebnih prostorih. Posebni prostori so blizu bolnišnic ali zdravstvenih domov. V teh prostorih so zdravniki. Oblečeni so v zaščitna oblačila. Nosijo zaščitne maske in zaščitne rokavice. Bombažno palčko nežno položijo v grlo. Vzamejo vzorec sluzi iz grla. Sluz pregledajo zdravniki. Temu pravimo bris.

Virus lahko vidijo strokovnjaki s posebnimi napravami. Takšna naprava je mikroskop.

Tako ugotovijo, ali imamo koronavirus. Ko končajo, nam zdravnik da navodila.

Kaj je karantena?

Zdravniki nas lahko pošljejo v karanteno. Karantena je osamitev.

Na fotografiji je starejši moški, ki hodi po hodniku in se opira na palico. Foto MMC RTV SLO

Pomeni, da je človek sam. Osami-
jo nas zato, da ne okužimo drugih
ljudi. To pomeni, da drugi od nas
ne dobijo koronavirusa. Ostanemo
doma in se ne srečujemo z
drugimi ljudmi. Če smo blizu dru-
gega človeka, moramo biti odda-
ljeni 1 meter in pol.

Kdaj pokličemo zdravnika?

Če ste bili na območju, kjer je
koronavirus, pokličite zdravnika.

Zdravnik bo povedal, kaj storiti.
Dal vam bo navodila.

Koronavirusna bolezen je oz-
dravljiva. To pomeni, da večina
ljudi ozdravi. Upoštevati moramo
navodila zdravnikov in skrbnikov.
Ni treba, da nas je strah.

Če imamo vprašanje o koronavi-
rusu, kontaktiramo Klicni center za
osebe z okvaro sluha na 031 777 600.
Tam nam posredujejo informacije
na vsa vprašanja o koronavirusu. ●

PREVENTIVNA ZAŠČITA PRED KORONAVIRUSI

Anton Petrič (vir: Wikipedija in NIJZ)

Koronavirusi so skupina virusov iz družine koronavi-
rusov (Coronaviridae), ki povzročajo bolezní pri ljudeh
in živalih. Okužba se pri živalih lahko kaže s simptomi,
kot sta driska pri kravah in prašičih ter vnetje zgornjih

dihal pri piščancih. Pri ljudeh koronavirusi povzročajo
okužbe dihal, ki so običajno blage, lahko pa so tudi hu-
de, celo smrtne. Za preprečevanje ali zdravljenje okužb
s koronavirusi ni na voljo odobrenih zdravil ali cepiv.

Pravilna higiena kašlja

— Novi koronavirus SARS-CoV-2 —

1

Preden zakašljate/kihnete si
pokrijte usta in nos s
papirnatim robčkom.

ali

2

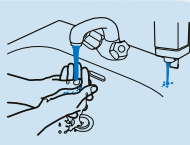
Zakašljajte/kihnite v
zgornji del rokava.

3

Papirnat robček po vsaki
uporabi odvrzite v koš.

4

Po kašljanju/kihanju si umijte
roke z milom ter vodo.

Nasveti za umivanje rok

— Novi koronavirus SARS-CoV-2 —

1

Roke najprej dobro splaknemo
pod toplo tekočo vodo.

2

Z milom, ki ga nanese po celotni površini rok,
si drgnemo roke **1 minuto**, po vseh predelih
(dlani, hrbtišča, med prsti, palca in tudi
pod nohti obeh rok).

3

Milo dobro speremo z rok s toplo vodo.

4

S papirnato brisačo za enkratno uporabo si
roke obrišemo do suhega.
Pipo zapremo s papirnato brisačo in pazimo,
da se je z umitimi rokami ne dotaknemo več.

SUM NA OKUŽBO S KORONAVIRUSOM SARS-CoV-2

Kako ravnam po prihodu z območja, kjer se pojavlja koronavirus SARS-CoV-2, ali menim, da sem bil v stiku z okuženo osebo?

- Če pri sebi opazite bolezenske znake (vročina, kašelj, oteženo dihanje, kar je značilno za pljučnico), ostanite doma, izogibajte se stikom z drugimi ljudmi.
- Po telefonu se posvetujte s svojim izbranim osebnim zdravnikom. Če ta ni dosegljiv, pokličite najbližjo dežurno ambulanto, kjer boste prejeli nadaljnja navodila.
- Zdravnik bo potrdil ali ovrgel sum na okužbo. Če bo sum upravičen, vas bo zdravnik napotil v zdravstveno ustanovo (t.i. vstopna točka za odvzem brisa).
- Do te zdravstvene ustanove se peljite z osebnim avtomobilom in ne z javnim prevozom (vlak, avtobus, taksi). Kašljajte v robec ali rokav. Pred odhodom od doma si umijte roke z vodo in milom.
- Zdravnik, ki vam bo vzel bris, bo glede na vaše zdravstveno stanje ocenil, kje boste počakali na rezultate testa.
- Po prejemu rezultata vas bo zdravnik obvestil o nadaljnjih ukrepih.

Več informacij: www.gov.si/koronavirus

Vlada Republike Slovenije

Koronavirusi spadajo v poddružino ortokoronavirusov družine koronavirusov (Coronaviridae), iz reda nidovirusov (Nidovirales). Gre za enovijačne viruse z ribonukleinsko kislino (RNK) in maščobno ovojnico.

Koronaviruse so odkrili v šestdesetih letih prejšnjega stoletja. Prvi odkriti virusi so bili koronavirus, ki povzroča bronhitis pri piščancih, in dva koronavirusa iz nosne votline pri ljudeh, ki povzročata navadni prehlad in so ju poimenovali humani koronavirus 229E in humani koronavirus OC43. Pozneje so odkrili še druge predstavnike, na primer leta 2003 SARS-CoV (povzročitelj sarsa), leta 2004 HCoV NL63, leta 2005 HKU1, leta 2012 MERS-CoV (povzročitelj mersa). Novoodkriti koronavirusi lahko v nasprotju s starejšimi koronavirusi povzročajo tudi zelo hude okužbe dihal.

31. decembra 2019 so iz kitajskega mesta Vuhan prvič poročali o izbruhu okužb s prej nepozna-

nim koronavirusom. Novi koronavirus je Svetovna zdravstvena organizacija poimenovala 2019-nCoV. Do 3. aprila 2020 so poročali o 1.018.150 potrjenih primerov okužbe, od tega je 53.252 bolnikov umrlo. Novi sev virusa iz Vuhana spada med betakoronaviruse, v skupino 2B, in izkazuje okoli 70-odstotno gensko sorodnost z virusom sarsa (SARS-CoV). Sumijo, da je virus preskočil na ljudi s kač, vendar se številni vodilni strokovnjaki ne strinjajo s to domnevo. Ugotovili so, da se novi koronavirus prenaša med ljudmi, okužil je tudi zdravstvene delavce.

Koronavirusi povzročajo okužbe pri ljudeh in živalih. Prej znani koronavirusi, pred sarsom (SARS-CoV), mersom (MERS-CoV) in koronavirusom iz Vuhana (2019-nCoV), povzročajo pri ljudeh praviloma blago okužbo zgornjih dihal in so odgovorni za 15–30 % prehladov, le izjemoma povzročajo okužbo spodnjih dihal, kar je lahko posledica slabšega razmnoževanja pri temperaturi 37 °C. Novejši koronavirusi pa lahko povzročijo zelo hude, tudi smrtne okužbe dihal.

Na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (NIJZ) ves čas spremljajo dogajanje v zvezi z izbruhom novega koronavirusa. Na njihovi spletni strani objavljajo aktualne in ključne informacije ter priporočila za zaščito zdravja prebivalcev. Ker so informacije najboljše zaščita pred strahom, je pomembno, kakšen vir informacij izberemo. Spremljate torej informacije Ministrstva za zdravje in NIJZ, saj je v povezavi z novim koronavirusom veliko število nepreverjenih informacij, ki lahko vnašajo zmedo in negotovost. Poleg tega pa upoštevajte priporočila za preprečevanje okužbe (higiena kašlja in rok). ●

Kaj je novi Koronavirus (SARS-CoV-2)?

V Vuhanu na Kitajskem so v decembru 2019 zaznali več primerov pljučnic. Pri bolnikih so izključili številne običajne povzročitelje pljučnic oz. respiratornih okužb in potrdili okužbo z novim koronavirusom.

Kakšni so znaki bolezni?

Bolezen se kaže z vročino, kašljem in oteženim dihanjem, kar je značilno za pljučnico.

Priporočilo potnikom, ki prihajajo z območja s povečanim tveganjem za prenos koronavirusa "SARS-CoV-2"

Če se vam bodo v **obdobju 14 dni po vrnitvi** z območij s povečanim tveganjem pojavili naslednji bolezenski znaki **vročina in kašelj ali občutek težkega dihanja**:

- Ostanite doma, izogibajte se stikom z drugimi ljudmi.
Po telefonu se posvetujte z zdravstveno službo, ob tem navedite podatek o potovanju.
- (izbrani osebni zdravnik v rednem delovnem času, dežurna zdravstvena služba izven rednega delovnega časa).
- Pogosto si z vodo in milom umivajte roke in kašljajte v robec ali rokav.

Če pri sebi ne opazite bolezenskih znakov, ukrepi niso potrebni.

Priporočilo potnikom, ki potujejo na območja s povečanim tveganjem za prenos koronavirusa "SARS-CoV-2"

Izogibajte se stikom z bolnimi ljudmi in se cepite proti gripi, ki je v tem času zelo običajna.

Pogosto si z vodo in milom umivajte roke.

Izogibajte se živalim (živim ali mrtvim).

Izogibajte se tržnicam z živalmi in izdelkom živalskega izvora.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje

Območja s povečanim tveganjem za prenos novega koronavirusa in dodatne informacije na spletni strani Nacionalnega inštituta za javno zdravje: www.nijz.si.

SPLETNA TV IN PRISLUHNIMO TIŠINI V LETU 2019

Mag. Tina Grošelj, urednica oddaje Prislunhimo tišini in Spletne TV

Informacije dobivamo iz številnih medijev, kot so radio, televizija, tiskani mediji, splet. Slišišča populacija si težko predstavlja, za kaj vse so gluhi in naglušni v tem pogledu prikrajšani. Na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije smo se odločili, da bomo to pomanjkljivost poskusili odpraviti. Zato smo januarja 2007 ustanovili Spletno TV. Naši cilji so bili zagotoviti informacije s podnapisi in v znakovnem jeziku, ustvarjati vsebine s področja življenja in dela gluhih, naglušnih in gluhoslepih, ki jih preostale televizije ne vključujejo v svoje programe, ter usposabljanje lastne kadre. V letu 2019 smo portal obnovili in zaživel na spletnem naslovu www.spletnatv.si. Naš program redno objavlja tudi 12 lokalnih televizij. Programske vsebine Spletne TV so dostopne tudi na družbenih omrežjih – Youtube/Spletna TV in Facebook/SpletnaTV.

Prehiteli smo BBC

Lasten sistem informiranja je začela Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije postavljati v poznih sedemdesetih letih in orala ledino. Leta 1979 je izšel prvi časopis Iz sveta tišine. Oktobra 1980 se je začela predvajati oddaja Prislunhimo tišini. Letos oktobra bomo torej praznovali 40 let neprekinjenega ustvarjanja oddaj v sodelovanju s TVS. S produkcijo te oddaje smo postali pionirji tudi onkraj naših meja, saj je televizijska hiša BBC šele leto pozneje začela s produkcijo podobne oddaje z naslovom See Hear.

Javna televizija RTV Slovenija tako z umestitvijo oddaje Prislunhimo tišini v programsko shemo nadaljuje pot, ki jo je začela pred 40 leti. Do danes se je na programu zvrstilo že okrog 820 oddaj. Velja za drugo najstarejšo oddajo na naši nacionalni televiziji, kar ji daje pridih žlahtnosti.

Ob nastanku prve oddaje so bili postavljeni standardi informiranja oseb z okvaro sluha, da nas lahko spremljajo vsi – osebe z okvaro sluha in slovenska javnost. Z leti smo tehnično produkcijo oddaj izpopolnili v skladu s televizijskimi smernicami. Ohranjamo pa temeljne kanale sporočanja – z znakovnim jezikom, zvokom in podnapisi. Ta trojnost podajanja informacij povzroči višje produkcijske stroške in daljši čas za realizacijo, vendar je to nujno potreben standard, ki so ga od nas prevzele tudi

Mladen Veršič, predsednik ZDGNS
in dr. Ljerka Bizilj, direktorica TV SLO

druge televizije in oddaje. To je pomemben dosežek.

S produkcijo oddaj ne premoščamo samo informacijske izolacije, ampak z raziskovalnim novinarstvom orjemo ledino pri temeljnih družbenih vprašanjih in nakazujemo rešitve za kakovostnejše življenje naših uporabnikov. Žal statistika kaže, da se vse več ljudi sooča z okvaro sluha; te so bile prej značilne za čas po 70. letu, zdaj se je meja spustila tudi za 20 let. Tako lahko ljudje, če se ne odločijo za slušni aparat, živijo mnogo manj kakovostno, posebno če se zaradi težav pri komunikaciji začno umikati v osamo. Zato je izjemno pomembno, da oddaja ozavešča javnost najprej o preventivi, saj so okvare sluha nepovratne, nato pa o takojšnjem ukrepanju, če zaznamo pešanje sluha. Raziskave kažejo, da neobravnava okvara sluha pospešuje nastanek demence.

Oddajo Prislunhimo tišini bogatijo zgodbe naše ciljne skupine – gluhih, naglušnih in gluhoslepih, ki sicer veljajo za izjemno marginalizirano manjšino. Zaradi komunikacijske ovire sicer ne bi bili nikoli slišani. V oddajah so nastopili številni ljudje z okvaro sluha. Govorili so o svojih izkušnjah, stališčih, težavah in dosežkih. Obravnavali smo teme posebej o gluhih, naglušnih kot tudi gluhoslepih.

V letu 2019 smo pripravili 20 srednje dolgih oddaj (27,5 minute). Na sporedu so vsako drugo in četrto nedeljo v mesecu, predvidoma ob 10.50 na TV SLO 1. Celoten arhiv oddaj je gledalcem na voljo v spletnem arhivu RTV4D, na www.spletnatv.si in na dostopno.si.

Poročali smo o dokumentarnem filmu Lastovke letajo nizko, premieri gluhe režiserke Lištvanove,

predstave Frankenstein, gledališkem in filmskem festivalu ter najboljših športnikov invalidih in najboljših gluhih športnikov za leto 2018.

Nadaljevali smo s posebnimi dosežki in poročali o prvi gluhi doktorici znanosti ter o raziskavi o kreativnosti in verbalnih sposobnostih slišičih odraslih otrok iz gluhih družin. Preverili smo, kaj gluhim prinaša aplikacija Trans2Work, ki je namenjena prenosu znanja in tehnologij. Poročali smo o tem, kako pomembno je, da so v času migrantske krize na terenu tudi gluhi tolmači. Bili smo tudi na praznovanju 85-letnice delovanja Podravskega društva gluhih in naglušnih.

Tretjo oddajo smo posvetili pomembnosti vzpostavitve vzdržnega sistema dolgotrajne oskrbe, saj slovenska družba postaja dolgoživa. Do leta 2030 bo starejših od 65 let skoraj 25 odstotkov prebivalstva, do leta 2060 pa 30 odstotkov. Hkrati upada število rojstev. Če bo politika pri tem ostala nespremenjena, bodo javni izdatki za financiranje sistemov socialne zaščite do leta 2060 dosegli četrtno BDP-ja. Zato je pomembno, da država zagotovi učinkovit sistem dolgotrajne oskrbe, ki bo kakovosten, obenem pa kadrovsko in finančno vzdržen. Šele ko bomo odgovorili na ta temeljna vprašanja in sistemsko uredili učinkovito dolgotrajno oskrbo, bomo lahko poskrbeli tudi za eno njenih najbolj rizičnih in marginaliziranih skupin – ljudi z okvaro sluha.

Ob kulturnem prazniku smo pripravili igrano oddajo o življenjski zgodbi našega romantičnega pesnika, uspešnega odvetnika in vizionarja Franceta Prešerna. Scenarij je Valerija Škof obogatila z elementi sodobnega časa. Njegove izbrane pesmi prvič predstavljamo v slovenskem znakovnem jeziku, tako kot državno himno, ki jo je skupina za razvoj znakovnega jezika standardizirala in odslej velja za uradni prevod.

V peti oddaji smo poročali o tem, kakšen naj bi bil nov zakon o fundaciji FIHO. V ustavi smo zapisali, da je Slovenija pravna in socialna država. Svojo vlogo skrbi za invalidske in humanitarne organizacije država uresničuje s Fundacijo za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij (FIHO), ki je nastala pred 20 leti. FIHO je ob svoji ustanovitvi leta 1998 sofinanciral 14 invalidskih in 31 humanitarnih organizacij. Z leti število organizacij in uporabnikov narašča.

O ireverzibilnosti okvar sluha in pomembnosti preventive smo poročali v šesti oddaji. Skoraj polovica ljudi, starih od 12 do 35 let – ali 1,1 milijarde mladih –, tvega izgubo sluha zaradi dolgotrajne in pretirane izpostavljenosti glasnim zvokom, tudi zaradi glasbe, ki jo poslušajo po osebnih zvočnih napravah. Stroški neustrezno obravnavanih izgub sluha znašajo več kot 660 milijard evrov na leto. Domnevajo, da bi

Tina Grošelj, urednica Spletne TV, med intervjujem z Marinom Keglom, najboljšim gluhim teniškim igralcem v Sloveniji

bilo mogoče 50 odstotkov vseh primerov izgube sluha preprečiti z ukrepi na področju javnega zdravja. Preverili smo, kako ščitijo sluh tisti, ki opravljajo tvegane poklice. V tej oddaji smo opozorili tudi na primer nedopustnega oglaševanja z zavajanjem – o čudežnih kapljicah, ki obljublajo povrnitev sluha.

V sedmi oddaji smo govorili o vključujoči zakonodaji – Slovenski znakovni jezik uporablja 1500 gluhih samo na območju Slovenije. Zato je ta jezik na pragu izumrtja. Naša država je edina, ki ga je dolžna zaščititi. Poslanci bodo o njegovem vpisu v ustavo razpravljali predvidoma aprila. Lahko pa se ga bodo učili osnovnošolci, od septembra naprej bo namreč znakovni jezik edeFPAHOn od 91 izbirnih predmetov. Evropski parlament je potrdil Akt o dostopnosti: pomembna priložnost tudi za Slovenijo, da pokaže, kako dobro razume pojem vključujoče družbe. Kako je Zakon o osebni asistenci izboljšal življenje uporabnikov? Bodo gluhim v novem seznamu telesnih okvar priznali 100-odstotno telesno okvaro? Lahko branje prinaša koristi za celotno družbo.

Osmo oddajo smo posvetili športu. Najboljša slovenska gluha atleta Iris Breganski in Tadej Enci sta se vrnila s svetovnega prvenstva v dvoranski atletiki. Vse bližje je bil najpomembnejši tekmovalni dogodek letošnjega leta za teniške igralce. Poročali smo, da nas bo na svetovnem prvenstvu zastopal Marino Kegl, peti igralec svetovne teniške lestvice gluhih, na zimskih olimpijskih igrah pa Anja Drev, in sicer v vseh disciplinah alpskega smučanja. Predstavili smo prejemnika olimpijske medalje Maksa Stoparja, zašluznega prejemnika dodatka k pokojnini.

Slovenski znakovni jezik je naravni jezik skupnosti (gluhih in slišičih) kretalcev na območju Slovenije. Čeprav je prepoznan kot materni jezik gluhe skupnosti, doslej še ni imel slovnice, ki bi bila pojasnjena prav v tem, slovenskem znakovnem jeziku. A prav takšna slovnica je nastajala od januarja 2018 in o tem, da naj bi bila pripravljena avgusta 2019, smo kot o prelomnem in zgodovinskem projektu govorili v osmi oddaji Prisluhnimu tišini.

Deseto oddajo smo namenili naglušnosti. Izguba sluha je navzven nevidna, njene posledice pa so vse prej kot zanemarljive. Odsotnost sluha namreč bistveno omejuje naše možnosti pri vključevanju v družbo. Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije ima že vsak deseti prebivalec okvaro sluha, ki je posledica zdravstvenih težav ali starosti. V oddaji smo govorili tudi o tem, kako vam lahko pomagajo slušni aparati in različni tehnični pripomočki in zakaj je pomembno, da se za aparat odločite čim prej, potem ko opazite, da ne slišite več dobro.

Dopolnitev ustave z znakovnim jezikom so strokovnjaki s področja okvar sluha utemeljili tudi na strokovnem posvetu v Državnem svetu. Ključno je zagotoviti razvoj slovenskega znakovnega jezika. Zgodnje učenje tega jezika, sistematska raba kot učnega jezika in raba v vseh življenjskih okoliščinah pa so bistveni za napredek gluhih. Žogico Marogico, legendarno pravljico, ki je bila pri nas premierno uprizorjena leta 1950, so lahko s pobudo gledališki tolmač spremljali tudi gluhi otroci, saj je bila premierno tolmačena v znakovni jezik. Tihe stopinje pa so uprizorile igro Josipa Vandota Kekčeve prigode v priredbi Lade Orešnik. Kakšne so strateške usmeritve za prihodnjih deset let reprezentativne invalidske organizacije za osebe z okvaro sluha, smo povedali v enajsti oddaji Prisluhnimu tišini

Zadnjo predpočitniško oddajo Prisluhnimu tišini smo pripravili v sodelovanju z učenci Osnovne šole Preserje in Osnovne šole Brezovica. Za okoli 186 tisoč osnovnošolcev in 73 tisoč dijakov so se 24. junija začele težko pričakovane poletne počitnice. Dva meseca stran od šolskih klopi, zvezkov in učbenikov – ne pa tudi stran od zaslonov. Mnogi so prav za dobro spričevalo dobili telefon, tablico ali katero drugo pametno napravo. Pa je elektronika res pametna nagrada za šolski uspeh? Zakaj veliko otrok izgubi motivacijo za učenje in jim šolske naloge pišejo mame? Kje tičijo vzroki za mladostnike z vedenjskimi težavami in izgubljene mlade odrasle, ki ne vedo, kaj početi v življenju? Po mnenju specialnega pedagoga Marka

Juhanta, ki smo ga gostili v dvanajsti oddaji, je primarni vzrok nedosledna, popustljiva vzgoja, ki temelji na poudarjanju pravic namesto dolžnosti. Otroci za ustvarjalnost in občutek sreče potrebujejo jasne meje in pravila.

Trinajsto oddajo smo posvetili vsebinam z mednarodnega kongresa Svetovne zveze gluhih. V eni od najlepših prestolnic na svetu, Parizu, je v poslovni četrti potekal 18. kongres Svetovne zveze gluhih. Udeležilo se ga je 2230 gluhih iz 135 držav. Na odru so se zvrstili 103 gluhi predavatelji. Predstavili so izsledke nedavnih raziskav okvar sluha in poročali o vključevanju gluhih v družbo in življenju z znakovnim jezikom na različnih področjih, tudi v izobraževanju in zaposlovanju, ter o razvoju znakovnega jezika in tehnologiji. Osrednje sporočilo je bilo polno uživanje jezikovnih pravic, saj je to ključno za vključenost gluhih v družbo.

Štirinajsto oddajo smo posvetili odnosom in izboru kretnje leta 2019. Človek je socialno bitje in za svoj obstoj potrebuje tako dobre odnose kot kakovostno komunikacijo s partnerjem, prijatelji, družino in sodelavci. Negativna čustva in frustracije lahko vplivajo na naše zdravje, če jih ne sproščamo in umirjamo. Življenje je prekratko, da bi ga namenili jezi in nestrpnosti. Čas raje posvečajmo stvarim, ki nas osrečujejo. Več o tem, kako udeležati izpolnjujoče odnose, nam je povedala doc. dr. Andreja Poljanec. V oddaji smo govorili tudi o novi slovenski akciji Kretnja leta in gledalce povabili k sodelovanju s predlogom za kretnjo v znakovnem jeziku, ki je najbolj zaznamovala leto.

Petnajsto oddajo smo posvetili mednarodnemu dnevu gluhih. Vpis znakovnega jezika v ustavo je eden izmed pomembnih korakov k enakopravnemu priznanju znakovnega jezika, pomeni pa tudi lažje uveljavljanje pravic gluhih, je ob mednarodnem dnevu gluhih v Celju dejal tedanji premier Marjan Šarec. Gluhi in naglušni iz vse Slovenije so v mestnem središču knežjega mesta najprej pokazali javnosti zanje zagotovo najboljši jezik, slovenski znakovni jezik. Na-

to pa je sledil vrhunec dogajanja – slavnostna akademija z bogatim kulturnim programom, ki si ga je ogledalo kakih 500 ljudi. Letošnje praznovanje je obogatila tudi 71-letnica delovanja Društva gluhih in naglušnih Celje.

V 16. oddaji smo preverjali, kako dobro utrjuje svojo prisotnost v družbi slovenski znakovni jezik. Za učenje slovenskega znakovnega jezika je v naši družbi vse več zanimanja. S septembrom so se ga začeli učiti tudi osnovnošolci, ki so ga izbrali kot izbirni predmet. Pri poučevanju je učiteljem nedvomno v pomoč tudi nedavno pripravljena Priročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika. Vešči uporabniki tega jezika pa lahko svoje znanje nadgradijo s strokovnim priročnikom Znakovni jezik, govornica kretenj avtorice prof. dr. Andreje Žele. S kakšnimi izzivi se spoprijemajo slepi, gluhi in gluhoslepi, je bila osrednja tema letošnjih dnevov upravnih enot. Poročali smo o tem, da bo Marino Kegl, peti igralec svetovne teniške lestvice gluhih, oktobra zastopal Slovenijo na svetovnem prvenstvu in da bosta od 7. oktobra poleg osrednjega dnevnoinformativnega bloka ob 19. uri tudi vreme in šport v celoti tolmačena v slovenski znakovni jezik.

Sedemnajsto oddajo smo posvetili zdravju. Grški rek Zdrav duh v zdravem telesu govori o tem, da sta duševno in telesno zdravje povezana in da moramo imeti v mislih oba vidika. A ljudje včasih pozabimo nase, se prepustimo razvadam ali se lahko miselno odločamo za spremembe, ne da bi pomislili na posledice. O tem, zakaj je pomembno, da krepimo dobre odnose, smo pokončni v držbi in prepričanjih, uresničujemo zdrav življenjski slog in se ne prehranjujemo po dietah ter smo vsak dan fizično aktivni, smo se pogovarjali s številnimi strokovnjaki, tudi vrhunskimi športniki.

S kakšnimi izzivi se spoprijemajo invalidska podjetja na odprtem in vse bolj konkurenčnem trgu in kakšne ukrepe lahko sprejme država za zmanjševanje brezposelnosti med invalidi? Odgovore smo iskali v osemnajsti oddaji Prisluhnilimo tišini, v kateri smo predstavili dve uspešni invalidski podjetji: Birografiko Bori s 40-letno tradicijo zaposlovanja najtežjih invalidov in Železničarsko invalidsko podjetje, ki daje delo 335 invalidom.

V devetnajsti oddaji smo se pogovarjali s protagonisti in ustvarjalci filma Jezik enakopravnosti. Jeziki izumirajo vsak dan; če bi se to zgodilo tudi slovenskemu znakovnemu jeziku, bi skoraj 1500 gluhih ostalo brez jezika, v katerem bi se lahko sporazumevali. Da se to ne bi zgodilo, je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije v Državni zbor RS vložila pobudo za

Mag. Aljoša Redžepovič, nekdanji sekretar ZDGNs, in mag. Tina Grošelj, scenaristka filma Jezik enakopravnosti

vpis slovenskega znakovnega jezika v ustavo. O tem, kako bi to popravilo krivice in neenakosti gluhih Slovencev, v osebnih zgodbah treh karizmatičnih posameznikov razgrinja dokumentarni film Jezik enakopravnosti scenaristke Tine Grošelj in režiserja Marka Kumra - Murča, ki smo si ga premierno ogledali v Kinu Bežigrad. V oddaji smo poročali tudi o izidu knjige David: misija mogoče in pobudi Gledališki tolmač, da se gluhih s tolmači približa gledališko doživetje. Do konca leta bodo na ogled štiri predstave, začelo pa se je z legendarnimi Addamsovimi.

Vzemi življenje v svoje roke – tako smo naslovili našo dvajseto oddajo. Nenadni srčni zastoj vsako leto doživi približno 1600 Slovencev, veliko preveč pa jih zaradi posledic tega dogodka umre. S takojšnjim oživiljanjem bi namreč lahko na letni ravni preprečili nekaj sto smrti. Sara Isaković, nekoč kraljica bazenov, danes kraljica možganov, pravi, da je v današnjem času, ko nas stres pesti tako rekoč na vsakem koraku, treniranje pozitivnega psihološkega stanja še toliko pomembnejše. Aljoša Bagola, največkrat nagrajeni slovenski oglaševalski kreativac na domačih in tujih festivalih, se je na svoji zmagovalni poti znašel pred zidom. O svoji izkušnji z izgorelostjo je eden od prvih spregovoril na glas: pravzaprav ugotoviš, da tečeš maraton, ampak v polnem sprintu. Sara Sav-

Snemanje v Državnem zboru RS (z leve): Jani Möderndorfer, Meri Möderndorfer, Darej Šömen, Marko Kumer - Murč in Tina Grošelj

Po snemanju na Wake Boardu (z leve): Tina Grošelj, Marko Kumer - Murč, Samo Petrač, Lea Humek, Darej Šömen

Po snemanju v Gluhonemnici (z leve): Tina Grošelj, Darej Šömen, Tjaša Möderndorfer, Meri Möderndorfer, Aljoša Möderndorfer in Marko Kumer - Murč

nik, nekdanja miss universe, je zaradi objestnosti in nespametnega dejanja mladoletnika, ki ji je pod noge vrgel prižgano petardo, ostala gluha na eno uho, na drugo sliši manj kot 30 odstotkov. Levinja se je vseeno odločila, da bo v tej bitki zmagala.

Leto 2019 smo posvetili tudi produkciji dokumentarnega filma Jezik enakopravnosti.

Poglavitni razlog za nastanek dokumentarnega filma je prispevati k ozaveščanju političnih odločevalcev, zakaj je pomembno, da z dvotretjinsko večino potrdijo vpis tega jezika v ustavo. Poleg tega je namen s filmom doseči čim boljšo nadaljnjo distribucijo, da ozaveščamo javnost o tej senzorni invalidnosti in njihovem jeziku.

Pri nastajanju scenarija smo upoštevali predvsem naslednja dejstva:

Čeprav smo pred sedemnajstimi leti sprejeli Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika in ga pred dvema letoma vpisali v nesnovno kulturno dediščino, še vedno ni priznan kot samostojni in avtohtoni jezik v Sloveniji.

Pri nas izobraževanje gluhih obstaja že 118 let, vendar se ti še vedno ne izobražujejo v svojem jeziku. Znakovni jezik trenutno obsega 16.000 kretenj, kar predstavlja besedni zaklad sliščega sedmošolca.

Jeziki izumirajo vsak dan; če umre slovenski znakovni jezik, pa bo skoraj 1500 gluhih ostalo brez jezika, v katerem bi se lahko sporazumevali.

Jezik enakopravnosti

PREMIERA

KINO BEŽIGRAD
14. 11. 2019 ob 17h

Špela Rotar pri pouku brez tolmača

Da se to ne bi zgodilo, je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije v Državni zbor vložila pobudo za vpis slovenskega znakovnega jezika v Ustavo.

O tem, kako bi to popravilo krivice in neenakosti gluhih Slovencev, z osebnimi zgodbami treh karizmatičnih posameznikov razgrinja dokumentarni film scenaristke Tine Grošelj in režiserja Marka Kumer - Murča.

Sinopsis filma:

Slovenskemu znakovnemu jeziku grozi izumrtje, če ga bo načel mačehovski odnos države. Špela (15), Samo (42) in Meri (80) so trije izmed približno 1500 gluhih Slovencev.

Samo je najboljši gluhi športnik vseh časov. Je edini, ki je osvojil medaljo na zimskih in poletnih olimpijskih igrah gluhih. Bil je zmagovalec, šampion, danes pa za minimalno plačo pomiva posodo in deli hrano. A s svojo usodo se nikakor ne more sprijazniti, končno si namreč želi delati to, o čemer je od nekdaj sanjal: postati asistent učitelja športne vzgoje gluhih otrok. Medtem se petnajstletna Špela pripravlja na vstop v svoje novo življenjsko obdobje: srednjo šolo. Ne samo, da gre za veliko življenjsko prelomnico, gre tudi za pomemben korak, ki ga bo naredila na poti zelene poklicne poti. Ampak ostaja odprto pomembno vprašanje, ali bo imela pri pouku tolmača, ki ji bo prevajal učno snov? In tu je Meri, prijetna gospa v začetku osemdesetih let, ki je kot sedemletna deklica iskala svoj izgubljeni sluh s kričanjem na travniku in si nato vse svoje življenje prizadevala za razvoj in priznanje znakovnega jezika. Njen glavni cilj danes je, poleg preživljanja kakovostnega časa z vnuki, boj za vpis znakovnega jezika v slovensko ustavo. Bo Meri uspelo doseči življenjske sanje, bo Samo dobil novo službo in ali bo Špela imela enake možnosti pri izobraževanju?

Premiero filma smo pripravili v Kinu Bežigrad. Ogledalo si ga je okrog 350 ljudi. V letu 2020 načrtujemo projekcijo najprej v Državnem zboru RS, potem pa nadaljnjo distribucijo po slovenski Art kino mreži.

Tina Grošel in Jani Möderndorfer, poslanec Državnega zbora RS. Foto Urška Pavlovič

Film bomo prijavili tudi na številne relevantne festivale po svetu. Kako uspešni bomo, pa bomo poročali v začetku leta 2021. Projekcijo na TV Slovenija pričakujemo v poznih spomladanskih dnevih.

Podatke o gledanosti oddaj Prisluhnilimo tišini spremljamo na podlagi telemetrije, ki jo za potrebe Televizije Slovenija izvaja pooblaščen podjetje. Vsako oddajo si pogleda približno 40.000 gledalcev, tako da oddaja doseže velik krog gledalcev, kar nas veseli. Med produkcijskim letom smo od gledalcev prejeli številne čestitke in pohvale. Najponosnejši smo na prejeto pohvalo zaslužne zdravnice prof. dr. Sabe Battelino s klinike ORL, ki je zapisala: »Pozitivno izstopate v svoji branži, ne samo zaradi strokovnosti in profesionalnosti, ampak tudi zaradi srčnosti in človeškega razumevanja.« Posebej veseli smo bili tudi odziva naših gledalk; Mojca je zapisala: »Imate res neverjeten občutek, da ste izluščite ravno tisto, kar je dobro, in tako, da se zadeva prikaže na pravi način. Navdušena pa nisem le nad prispevkom o Spinrazi, ampak nad celotno oddajo – res je kvalitetna.« Sicer pa smo ustvarjalci stalno v neposrednem stiku z gledalci in ciljnim javnostmi ter komuniciramo neposredno po e-pošti, osebno, na sestankih in tudi po družbenih omrežjih.

Spletna TV je družbena inovacija

Mag. Aljoša Redžepovič, nekdanji sekretar zveze, se je leta 1988 o smernicah informiranja gluhih poučil na Tehničnem inštitutu za gluhe v Rochestru, ZDA. Leta 2007 je Zveza ustanovila Spletno TV, ki je bila za tisti čas prava mala revolucija.

Danes je Spletna TV prepoznan medij. V programski shemi v letu 2019 smo objavili 418 prispevkov. Podatki o gledanosti za leto 2019 kažejo, da so ljudje našo Spletno TV obiskali 305.200-krat. Večina gledalcev prihaja iz Slovenije (85 %). Gledanost se z leti organsko povečuje. Imamo tudi 2940 stalnih naročnikov na naš kanal. Večina gledalcev prihaja iz Slovenije (85

%), spremljajo nas tudi iz drugih evropskih držav, največ pa iz držav nekdanje Jugoslavije. Večina ljudi nas sicer spremlja na našem kanalu na Youtube, kar ugotavljajo statistike. Ta porast selitve gledalcev na Youtube je najverjetneje odraz sodobnih navad medijskih potrošnikov, ki po zadnjih raziskavah že v več kot 75 odstotkih do interneta dostopajo prek mobilnih naprav. Ne nazadnje pa je platforma Youtube izjemno priljubljena in ima stalno rast uporabnikov. Veseli me, da smo ta trend zaznali že pred leti in si ustvarili svoj TV-kanal.

Namen Spletne TV smo tudi v letu 2019 utemeljevali z informiranjem oseb z okvaro sluha. Zagotavljali smo potrebne prilagoditve (tolmač, zvok, podnapisi), da so medijske vsebine dostopne. Usposabljali in zaposlovali smo osebe z okvaro sluha za delo v medijski produkciji. Producirali smo koristne, objektivne in verodostojne informacije, ki jih invalidi v drugih medijih večinoma ne dobijo. Spodbujali smo rabo slovenskega znakovnega jezika in s podnapisi spodbujali opismenjevanje ciljne skupine.

Izvedli smo posodobitev spletnega portala in zaživel na svoji domeni www.spletnatv.si. Vabimo vas, da si prenovljeni portal ogledate. Prav tako bomo veselili vaših sporočil, vprašanj ali mnenj na spletna.tv@zveza-gns.si.

Specializirani smo za raziskovalno novinarstvo s področja okvar sluha. Odkrivamo napake, diskriminacijo, spremljamo spreminjanje in izvajanje zakonodaje, soočamo mnenja in iščemo rešitve za boljše življenje gluhih in naglušnih. Spletna TV ponuja informativne, izobraževalne, kulturne, zabavne in športne vsebine lastne produkcije. Vse bolj gledane pa so naše avtorske oddaje, kot so: Športaj z mano, Kulinarični kotiček, Ali ste vedeli, P(O)sebne zgodbe, Zdravje. Visoko gledanost dosegajo priredbe pravljic v znakovni jezik in prenosi športnih dogodkov gluhih – državna prvenstva, evropska, svetovna, olimpijske igre gluhih. Naše vsebine redno objavlja tudi 12 lokalnih televizij, s čimer je zagotovljena regijska pokritost.

Sicer pa produkcija prispevkov, tj. njihovo nastajanje, poteka vsakodnevno, ko se načrtujejo vsebine, izvajajo uredniški sestanki in ustvarjalne možganske nevihte, ko preigravamo scenarije in iščemo nove ideje ter pristope za realizacijo teme, pisanje scenarijev, potencialnih sogovornikov, izbiro lokacije, ogledovanje terena, pripravo režijskega plana, izbor novinarjev, dispozicijo snemanja, usklajevanje terminov, snemalne dneve, popis videogradiva, pripravo papirne montaže, montažo, branje prispevkov, tolmačenje prispevkov, pripravo in vnos podnapisov,

Srce vsake uspešne televizije z lastno in gledljivo produkcijo so predvsem njeni ustvarjalci. Vsak s svojim delom prispeva v ta mozaik, kjer je vsak detajl pomemben.

Ekipe Spletne TV med intervjujem z Borutom Pahorjem, predsednikom RS

prilagojen in vnos grafike (podpisov), glasbeno opremo oddaje, nalaganje na splet. Postopki nastajanja vsake medijske vsebine so obsežni, dolgotrajni in zahtevni.

Navajam le nekaj odmevnejših vsebin naše Spletne TV, ki so najbolj zaznamovale leto 2019.

Pobuda Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije za vpis znakovnega jezika v Ustavo: Slovenija je leta 2002 kot petindvajseta država na svetu uzakonila slovenski znakovni jezik kot avtohton in naravni jezik gluhih. Kljub temu zakonu ni uspelo gluhim državljanom zagotoviti ključnih pravic za enakopravno udeleževanje v vsakdanjem življenju. Na posvetu v Državnem svetu so strokovnjaki s področja okvar sluha poudarili, da je ključno zagotoviti razvoj slovenskega znakovnega jezika. Njegovo zgodnje učenje, sistematična raba kot učnega jezika in raba v vseh življenjskih situacijah pa so ključni za napredek gluhih, sicer so ti državljani dnevno prikrajšani zaradi svoje nevidne invalidnosti. Statistike kažejo, da je na svetu 75 milijonov gluhih, pri nas okrog 1500. Njihova izobrazba in socialno ekonomski položaj sta slaba.

Poročali smo tudi o jezikovnih kompetencah gluhih otrok v gluhih in slišočih družinah; o nastajanju nove slovnice slovenskega znakovnega jezika; o prvi gluhi doktorici znanosti; o izjemno odmevni pobudi Gledališki tolmač, ki jo je idejno zasnovala agencija Grey in je dosegla pomemben mejnik za skupnost gluhih in naglušnih: dvanajst slovenskih gledališč je namreč podpisalo zavezo o sodelovanju, kar pomeni, da bodo v prihodnjem letu na spored umestili vsaj eno predstavo s tolmačenjem v slovenski znakovni jezik. Slavnostni podpis je potekal ob navzočnosti častnega pokrovitelja, predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja, poleg mreže slovenskih gledališč pa sta svoj podpis prispevala še podpornica pobude Gledališki tolmač NLB in organizator pobude Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana. Leta 2020 bo na slovenskih odrih uprizorjenih dvanajst predstav s

tolmačenjem v slovenski znakovni jezik, kar je za gluhe, ki doslej skoraj niso imeli možnosti spremljanja odrske umetnosti, veličasten trenutek.

Med drugim smo poročali o vseh državnih prvenstvih gluhih, o gledališkem in filmskem festivalu, premierah in nastopih ter udeleževanju gledališke skupine Tihe stopinje, ki je bila povabljen na mednarodni festival v Moskvi. Govorili smo o številnih drugih invalidih, ki so nam dovolili, da smo predstavili njihovo invalidnost in izzive. Obveščali smo o pomembnih zdravstvenih temah – preventivi; o društvih, novostih na področju zakonodaje, o fundaciji FIHO in osebni asistenci. Pripravili smo niz oddaj o športu in načinih sproščanja, prispevke o gluhih umetnikih, naglušnosti, o primerih zavajajočega oglaševanja. Pomembno se nam zdi omeniti še priredbe pomembnih nacionalnih projektov in naša povezovanja z ustanovami: Nacionalni inštitut za javno zdravje – Projekt SOPA – Skupaj za odgovoren odnos do pitja alkohola; Finančna uprava RS – priredba 71 filmčkov z davčnega področja za osebe z okvaro sluha; projekt Dobra drža: Kako se pa ti držiš? – vaje in navodila za osnovnošolce in starejše; projekt Uprave za zaščito in reševanje – družbeno-odgovorni spoti o poplavih in požarih.

Nadaljevali smo tudi našo najbolj gledano rubriko Kulinarični kotiček in jo nadgradili. Povezujemo se z drugimi invalidskimi organizacijami, kar se nam zdi zelo pomemben socialni kapital. Sicer pa našo prepoznavnost povečujemo tudi z navzočnostjo na dogodkih, kot so Kulturni bazar, Knjižni sejem, brezplačni oglasi na TV SLO, povezovanje z RTV4D, MMC, Svetovni kongres gluhih, bazar invalidskih organizacij in drugih dogodkih.

Dejstvo je, da drugih primerljivih televizij ni. TV Slovenija v znakovnem jeziku oddaja 5,4 odstotka programa, 90 odstotkov ga podnaslovi. Komercialne televizije se po teh smernicah sploh ne ravnaajo, čeprav je Evropska komisija države članice EU pozva-

la, naj v medijskem prostoru zagotovijo najmanj pet odstotkov programa z znakovnim jezikom, 80 odstotkov pa podnaslovijo. Vse to so razlogi, ki potrjujejo naše prepričanje, da je delovanje Spletne TV za gluhe in naglušne še toliko pomembnejše. S širitvijo prepoznavnosti in rabe slovenskega znakovnega jezika in podnaslavljanjem namreč ne opismenjemo samo gluhih in naglušnih vseh starosti, marveč ozaveščamo tudi slišče.

Na Spletni TV verjamemo, zagovarjamo in delujemo po načelu, da v procesu medijske produkcije osebe z okvaro sluha tvorno sodelujejo in program soustvarjajo. Tako razvijajo svoje sposobnosti, se učijo in razvijajo svoje zaposlitvene možnosti. S ponosom lahko trdimo, da imamo zaradi spodbudnega okolja eno najboljših skupin gluhih in naglušnih sodelavcev. To nam uspeva s spremljanjem in izobraževanjem o trendih in napredku na področju sodobnega medijskega novinarstva in medijske produkcije. Ob

tem velja poudariti tudi dejstvo o uspešnem sodelovanju gluhih in sliščih sodelavcev, kar je po mojem mnenju najvišji vidik inkluzije.

Svoje poslanstvo uresničujemo tudi tako, da spodbujamo TV Slovenija, da razširi število dostopnih oddaj za gluhe in naglušne. Veseli nas dejstvo, da so z januarjem 2019 našim gledalcem sočasno z rednim predvajanjem na MMC dostopne še oddaje Šport, Vreme, Dnevnikov sobotni izbor, Ugriznimo znanost itd. Vse sile pa bomo tudi v prihodnje usmerjali v to, da se zagotovi še podnaslavljanje v živo. Za vse, ki sodelujemo pri nastajanju vsebin za Spletno TV, so pomembne predvsem pohvale naših gledalcev, ki nam redno pišejo in sporočajo, da so jim bile vsebine, ki so si jih ogledali, všeč in da so se iz njih veliko naučili.

Ocenjujemo, da Spletna TV vpliva na boljšo ozaveščenost širše populacije o senzornih invalidih, krepi njihovo socialno vključenost in posredno prispeva k bolj uravnoteženemu družbenemu razvoju. ●

3. MAREC – MEDNARODNI DAN SKRBI ZA SLUH

✉ Mag. Tina Grošelj

Svetovna zdravstvena organizacija je leta 2007 razglasila 3. marec za mednarodni dan skrbi za sluh (International Ear Care Day oz. IECD). Tema letošnjega mednarodnega dne skrbi za sluh, ki jo pri nas zaznamuje predvsem Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, nosi naslov Sluh za življenje – ne dovoli, da te izguba sluha omeji.

Število ljudi z okvaro sluha kljub napredku v zdravstvu narašča. Izguba sluha je navzven sicer nevidna, njene posledice pa so vse prej kot zanemarljive, saj bistveno omejuje naše možnosti pri vključevanju v družbo. Zato ni življenje z naglušnostjo prav nič preprosto. Svetovna zdravstvena organizacija ocenjuje, da je v letu 2018 v Evropski uniji živelo 466 milijonov ljudi z okvaro sluha. Do leta 2030 se bo to število predvidoma povzpelo na

630, do leta 2050 pa na kar 900 milijonov.

S starostjo sluh peša, vzroki za to so različni. Zadnje raziskave so pokazale, da ima okvaro sluha čedalje več ljudi, kar pripisujejo tudi daljši življenjski dobi. Problem naglušnosti je v tem, da se v življenje prikrade postopoma. Ker človek počasi izgublja sluh, se na to izgubo navaja in je najprej niti ne opazi. In prav zaradi postopnosti – posebno če je starejši – izgubo zanika: trdi, da sliši, čeprav ne več. Zato se o izgubi sluha pogosto ne želi poučiti, sčasoma začneta pešati spomin in koncentracija, zaradi sramu pa se osami.

Človek na več načinov opazi, da slabše sliši. Pogoste so pritožbe družinskih članov, da si televizijski ali radijski aparat naravnate na previsoko jakost, ki je drugim že neznosna. Pogosto dvakrat vpraša-

te, da razumete. Težko se pogovarjate po telefonu. V gledališču ne razumete dogajanja na odru.

Če se zavedate, da imate težave s sluhom, a kljub temu ne ukrepate, si otežujete govorno komunikacijo in družbene stike. Prav tako lahko naglušnost vpliva na poslabšanje depresije in je najpogostejši spremljivi dejavnik tveganja za demenco. Zaradi posledic zapoznele uporabe slušnega aparata najverjetneje tudi ne boste deležni enakih koristi njegove uporabe, kot če bi ukrepali takoj. Ne nazadnje pa naglušnost vpliva tudi na vaše najbližje in lahko povzroči nesporazume. Še zlasti pri otrocih je takojšnja korekcija sluha nujna, saj vpliva na razvoj govora in druge socialne veščine, ki jih otrok razvija za uspešno vključevanje v družbo.

Statistični podatki kažejo, da mine približno deset let, preden si

3. marec 2020
Mednarodni dan skrbi za sluh

človek prizna, da slabše sliši in da potrebuje slušni aparat. Nato traja še okoli dva ali tri mesece, da se navadi na zvoke slušnega aparata, in še od tri do šest mesecev, da to, kar sliši, tudi razume. Sluh lahko hitro preverite tudi z uporabo brezplačne aplikacije hearWHO (www.who.int/health-topics/hearing-loss/hearwho). Če na testu dobite manj kot 50 točk, je okvara sluha precej verjetna.

Pot do slušnega aparata se sicer začne z odločitvijo osebnega zdravnika, naj posameznik obišče specialista. Čakalne dobe pri specialistih ORL so po državi različne. Če specialist ORL ugotovi okvaro sluha, osebi izda naročilnico za testni slušni aparat. Oseba se s to naročilnico oglasi pri pogodbenem dobavitelju Zavoda za zdravstveno zavarovanje, kjer izbere testni slušni aparat. Če opazite poslabšanje sluha, se nemudoma odločite za obisk pri specialistu. Tako boste takoj na pravi poti, da

ohranite kakovost in način svoje- ga življenja. Splošen nasvet je: raje ne kupujte slušnih pripomočkov po spletu, temveč izkoristite zdravstveno zavarovanje. Tako boste zagotovo dobili kakovosten slušni aparat. Nikakor pa ne odlašajte! Sami pa poskrbite, da je hrupa iz ozadja v vašem domu, na delovnem in javnih mestih čim manj. Kjer se mu ne morete izogniti, uporabljajte zaščitne čepke.

Televizija Slovenija se gluhim in naglušnim prilagaja s podnaslavljanjem (90 odstotkov programa) in opremljanjem oddaj s tolmačem v slovenski znakovni jezik (5,4 odstotka programa). Nasprotno komercialne televizije dostopnosti ne zagotavljajo. Podnapise vklopite prek teleteksta. Za prvi spored vključimo stran 771, za drugi pa 772.

Večjo dostopnost bo kmalu omogočil tudi program Tolmač. Ta bo predavanja na fakulteti zapisoval v slovenski jezik. Hkrati bo

sproti lahko prevajal v tuje jezike. Ta umetna inteligenca bo ob koncu razvoja lahko pisano besedo tudi brala. Tako bo Tolmačeva korist vsestranska – deloval bo kot zapi- snikar za naše študente in omogo- čal sledenje predavanj tujim štu- dentom. Dostopnost pa bo zagoto- vil tudi senzorno oviranim. Zato da bo Tolmač deloval kakovostno, je pomembno, da skupina znan- stvenikov vnese vanj čim več be- sed. Govorne tehnologije oziroma program Tolmač bodo 21. aprila javno predstavili na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Evropska unija namenja spre- jemanju zakonodaje, ki uresniču- je pravico invalidov do večje do- stopnosti, pomemben poudarek. Zato je na nedavnem regional- nem forumu Dostopna Evropa o tem, kako premostiti digitalne razlike in omogočiti marginalizi- ranim skupinam uporabo pred- nosti informacijske in komunika- cijske tehnologije, razpravljalo 250 udeležencev iz 35 držav. Smernice so, da morajo biti sple- tne strani izvajalcev javnih služb dostopne invalidom, pri njihov- vem načrtovanju pa je treba sode- lovati z invalidskimi organizacija- mi. Medtem ko bomo na 100-od- stotno podnaslavljanje vseh pro- gramov verjetno še čakali, pa gluhi lahko v prihodnje pričaku- jejo, da bo približno od 10 do 20 odstotkov programa tolmačenega v slovenski znakovni jezik. ●

SLOVAR SZJ NA DRUŽBENEM OMREŽJU

Slovar slovenskega znakovnega jezika ima aktivno stran na družbenem omrežju Facebook, kjer si lahko ogledate nove kretnje, ki nastajajo in jih razvijajo v skupini za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki deluje na Inštitutu za razvoj SZJ pri Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Najdete nas na spletni povezavi www.facebook.com/szjsi.

STANDARDE KAKOVOSTI SLUŠNIH APARATOV DOBIMO PRIHODNJE LETO

Mag. Tina Grošelj

Različni slušni aparati, dostopni na našem trgu. Foto Widex

Skupščina Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije je nedavno sprejela novo ureditev področja medicinskih pripomočkov. Po 20 letih bodo dobili prvi seznam medicinskih pripomočkov, ki jih bodo bolniki lahko še dobili na tako imenovano naročilnico zdravstvenega zavarovanja. Pomembna novost za uporabnike slušnih aparatov je, da bo zavarovalnica v drugi polovici letošnjega leta v sodelovanju s stroko in uporabniki določila osnovni standard kakovosti za slušne aparate. Opredelili bodo torej natančne karakteristike slušnih aparatov, ki jih bo zdravstvena zavarovalnica v prihodnje financirala. Do zdaj teh pravil ni bilo. Vsak uporabnik se je lahko sam odločil, kaj bo kupil. Če je bila cena višja od plačila iz zavarovanja, je razliko doplačal. Zdaj pa bodo doplačila možna le za slušne aparate, ki bodo uvrščeni na seznam.

Drago Perkič, vodja oddelka za medicinske pripomočke pri Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije, pojasnjuje: »Pomembno je, kakšne bodo osnovne zahteve kakovosti. Načrtujemo pa, da bomo sledili tudi napredku tehnike in tehnologije. Menim, da bodo slušni aparati, ki bodo na novem seznamu z digitalno tehnologijo. Nadstandard je možen tudi v novi ureditvi za tiste tipe aparatov, ki bodo umeščeni v seznam. Pri tipih, ki iz katerega koli razloga ne bodo uvrščeni v seznam, pa je plačilo res v celoti. Poudaril bi še, da je razlika v sistemih v tem, da v sedanjem sistemu ne preverjamo nobenega tipa slušnih aparatov, ker nimamo določenih standardov kakovosti. Kar pomeni, da kar se izdaja v breme ZZZS, brez doplačila, določa dobavitelj. Vsi preostali slušni aparati so lahko kot nadstandard. V novem sistemu je situacija drugačna.«

Cilj zdravstvene zavarovalnice je po besedah Perkiča zagotoviti boljšo kakovost slušnih aparatov za upo-

rabnike in uveljaviti večji vpliv zavarovalnice na njihove cene. Po novem sistemu bo namreč marža za dobavitelje omejena – največ 15 odstotkov cene. Vsi, ki bodo imeli interes, bodo lahko svoje poslovne odločitve prilagodili zahtevam zavarovalnice, ki pa je, kot skrbnik javnega denarja, odgovorna, da so cene sprejemljive za javna sredstva. »Danes ZZZS nima vpliva na marže pri dobaviteljih slušnih aparatov. V prihodnje pa si želimo, da se bomo o cenah pogajali aktivneje kot danes. Na podlagi znanih standardov kakovosti se bomo o cenah z njimi pogajali. Mi ne bomo vztrajali pri nizkih cenah, ki bi uničile trg slušnih aparatov. Želimo si zgolj, da na podlagi znanih standardov kakovosti na novo pridemo do cen, ki so primerne za Slovenijo. In da hkrati še vedno omogočimo določen izbor slušnih aparatov za zavarovane osebe. Po našem mnenju je smiselno, da bi bil na slovenskem trgu še kakšen dobavitelj slušnih aparatov. Seveda pa gre v tem delu za poslovno odločitev. Z vidika zavarovanih oseb pa vidim, da bi bilo prav,« pojasnjuje Drago Perkič.

Darja Pajk, aktivna članica Evropske zveze naglušnih, je do napovedanih sprememb skeptična: »Načrtovane spremembe me skrbijo. Ne vem, ali so v korist uporabnikov. Obstoječe standarde je treba spremeniti, vendar menim, da imamo uporabniki in Zavod za zdravstveno zavarovanje na določene teme iz predlaganih sprememb različne poglede, kar bo nujno treba uskladiti.«

Zdravstvena zavarovalnica sicer zagotavlja 19 skupin pripomočkov, kar pomeni 450 vrst medicinskih pripomočkov. Na letni ravni zanje porabijo 90 milijonov evrov. V letu 2020 načrtujejo, da bodo za slušne aparate namenili 6,7 milijona evrov. Vsako leto prvič prejme slušni aparat okrog 1800 oseb, vseh uporabnikov pa je približno 75.000. ●

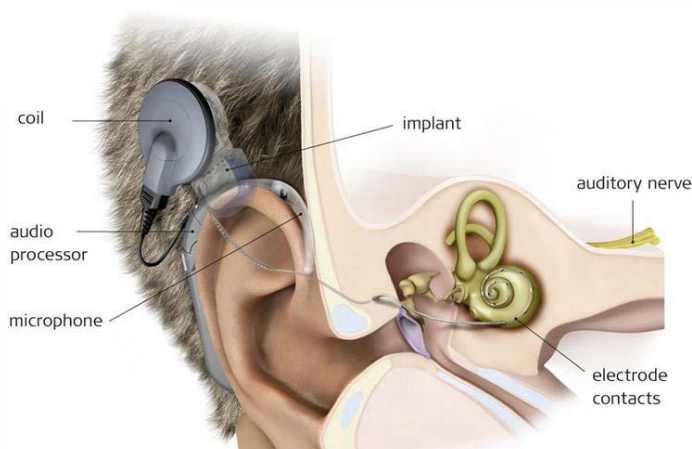
25. FEBRUAR – MEDNARODNI DAN POLŽEVEGA VSADKA

Mag. Tina Grošelj

Polževi vsadki

25. februarja praznujemo mednarodni dan polževega vsadka. Leta 1957 sta francoska zdravnik André Djourno in Charles Eyriès na ta dan prvič z električnimi impulzi spodbudila slušni živec, enaindvajset let pozneje pa je dr. Graeme Clark izvedel prvi operativni poseg z vstavitvijo polževega vsadka. Od leta 1972 jih vstavlja v 70 državah po svetu. Danes ta izjemna tehnologija prinaša pomemben napredek v življenju oseb s težko okvaro sluha in lajša življenje okrog pol milijona uporabnikom. V ljubljanskem Univerzitetnem kliničnem centru so odraslemu gluhemu polžev vsadek prvič uspešno vsadili spomladi 1996. Od leta 2007 poseg izvajajo tudi v mariborski kliniki. Do zdaj je ta revolucionarni medicinsko-tehnični pripomoček v Sloveniji prejelo že okrog 450 oseb.

Delovanje implanta na slušni poti, Medel

Ker odsotnost sluha bistveno omejuje naše sposobnosti in zmanjšuje možnosti vključevanja v družbo, ne preseneča podatek, da število uporabnikov

polževega vsadka narašča. Okrog 95 odstotkov jih poroča, da so z njim zadovoljni, saj se po vsaditvi in rehabilitaciji bistveno bolje vključujejo v okolje.

V vsakdanjem okolju je vrsta različnih zvokov: od ušesu prijetnega ptičjega oglašanja in šelestenja listja do hrupnega zvoka industrije, vpitja in preglasne glasbe. Kakor koli že, za večino je zvok samoumeven. Zaznavamo ga povsem brez napora, zato tudi pravimo, da je sluh eno pomembnejših čutil.

Potovanje zvoka lepo opiše zaslužna zdravnica prof. dr. Saba Battelino, specialistka otorinolaringologije: »Zvok potuje najprej do uhlja in sluhovoda, ki ga nato usmerjata naprej do bobniča. Bobnič in tri drobne slušne koščice ga nato pretvorijo v vibracije, te pa povzročijo premikanje dlačnic v notranjem ušesu. Slušni živec pa je odgovoren za to, da podatke o zvoku prevaja od dlačnic do slušnih centrov v možganih, ki te električne signale zaznajo kot zvok.«

Pri nas je pogostost pojavitev obojestranskih okvar sluha približno ena na tisoč rojstev. Profesorica Battelino pojasnjuje: »Do petdeset odstotkov gluhot je genske. Drugih petdeset odstotkov so razni vplivi, kot so meningitis, okužbe s citomegalovirusom, poškodbe, zlatenica, hipoksija, lahko tudi otoskleroza.«

Polžev vsadek stane približno enaindvajset tisoč evrov. Temu je treba prišteti še stroške operativnih posegov, zdravniških storitev in hospitalizacije. Kandidati za polžev vsadek nimajo nobenih stroškov. Vse krije zdravstvena zavarovalnica.

Polžev vsadek je majhen elektronski vgradni slušni pripomoček, ki nadomesti delovanje notranjega ušesa. Nameščen je pod kožo tik za ušesom. Zunanji del vsadka, t. i. govorni procesor, zvočno valovanje iz okolice pretvarja v električne impulze, ki potujejo v notranji del, imenovan vsadek, njegova elektroda pa jih pošilja do slušnega živca. Po vsaditvi je seveda potrebna rehabilitacija, ki od posameznikov zahteva dobro, dejavno in tudi dolgotrajno sodelovanje. Profesorica Battelino dodaja: »Deluje odlično. Ampak kot vsak vsadek ima tudi negativne strani. Opraviti je treba operacijo. Prerežemo kožo. Zbrusimo kost, kamor ga vsadimo. Vedno obstaja možnost okužbe. Lahko pride do vnetij. Lahko pride do menjave, obstaja možnost poškodb lobanjskih kosti. Seveda so nevarnosti. Ampak če si predstavljate, da gre otrok,

Prof. dr. Saba Battelino, specialistka otorinolaringologije, med operacijo

Darja Pajk

ki polžev vsadek dobi do enega leta, v redno šolo in ima do petega leta enako razvit govor kot slišači otrok, je to prednost, ki pretehta vse druge negativnosti.«

Mesec dni po vsaditvi notranjega dela polževega vsadka, ki se operativno namesti pod kožo, pride uporabnik spet na kliniko, da mu nastavijo še zunanjo enoto. Ta vsebuje govorni procesor z mikrofonom, gumb za nastavitve glasnosti, baterijski del, oddajnik in kabel. Priključitve zunanjih delov so nemalokrat povezane z močnimi čustvi, saj ljudje prvič v življenju – ali pa znova – slišijo zvok.

Zaradi naraščajočega števila odraslih, ki sluh popolnoma izgubijo v odrasli dobi, se za vsadke odloča čedalje več starejših. Kajti zavedati se je treba, da popolna izguba sluha v odrasli dobi lahko vpliva na posameznikovo zdravstveno in psihosocialno stanje, obenem pa tudi na okolje, v katerem sobiva.

Profesorica Battelino je izvedla že vrsto uspešnih operacij, in čeprav nerada govori o čudežih, nam opiše odzive ljudi po prvi nastavitvi zunanje enote: »Otroci se odzovejo z jokom kot takrat, ko se zgodi nekaj neznanega. Smejijo se. Zadovoljno se privijejo k starejšem. Ne mečejo jih z ušes. Videla sem tudi, ko smo ga vstavili starejšim, da so po prvi nastavitvi vzeli mobilnik in poklicali domov. To je bilo tudi zame, ki sem zagovornica polževega vsadka, prijetno presenečenje. Kajti pri starejših se bojiš, da bodo drugo slušno stimulacijo sprejeli težko.«

Po opravljenih nastavitvah polževega vsadka je pred pacientom dolga pot slušne rehabilitacije. Veli-

ko truda in dela je treba posvetiti razvoju govora in učenju razumevanja slišane. Otroke ali odrasle, ki so bili dlje časa gluhi, je treba naučiti, kaj pomenijo zunanji zvoki – šumenje vode, besede, drugi zvoki. Potrebne je veliko vaje, da slišano povežejo s pomenom. Rehabilitacija je dosmrtna in je za uporabnike brezplačna.

Darja Pajk je bila ves čas rehabilitacije zagnana učenka: »V učenje poslušanja sem vložila res ogromno energije. Dva meseca sem vztrajno vadila po pet ur na dan – sama, z mamo, otroki, z računalnikom, z vajami na spletnih straneh proizvajalcev. Za rehabilitacijo je treba delati in biti vztrajen pri učenju. Mislim, da je to najpomembnejši del po posegu. Učiš se prepoznavati moške in ženske glasove, zvoke iz narave, šumenje vetra. Ponovno prepoznavš vse zvoke okoli sebe. Biti moraš radoveden in spraševati, opazovati, kaj določen zvok povzroča.«

Jamstvo za notranjo enoto polževega vsadka je deset let. Izkušnje kažejo, da uporabniki lahko pričakujejo menjavo v 17 do 20 letih. V tem času je razvoj tehnologije izjemen in so z novimi vsadki še bolj zadovoljni.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je reprezentativna invalidska organizacija za osebe z okvaro sluha (gluhe, naglušne, osebe s polževim vsadkom in gluhoslepe) na državni ravni. Vanjo pa je vključenih trinajst društev gluhih in naglušnih iz vse Slovenije. Na njihovi strani na Facebooku obstaja skupina Polžev vsadek – izkušnje, kjer si pridruženi člani izmenjujejo dragocene osebne izkušnje. ●

S KONCERTA SEM PRIŠEL S TINITUSOM

Mag. Tina Grošelj, Blanka Kante

Tinitus – kronično šumenje v ušesu

Glasnost merimo z decibeli. Običajen pogovor v mirnem prostoru znaša približno 60 decibelov, prometni hrup pa kakih 80 – to je mejna vrednost, ki je za človeško uho še znosna. Hrup v diskoteki meri približno 120 decibelov, kar je sicer le dvakrat glasneje od običajnega govora, vendar je to že mejna vrednost, ko se pojavi bolečina. Mar to pomeni, da ste ogroženi vsakič, ko se greste zvečer zabavat? Žal je odgovor pritrdilen.

Blaž Gračar si bo za vedno zapomnil leto 2016, ko je šel v Kino Šiška na koncert glasbene skupine Swansow. Če bi danes lahko zavrtel čas nazaj, bi si pred koncertom zagotovo priskrbel čepke: »Bil sem velik oboževalec skupine. Vsi posnetki, ki sem jih videl, so napovedovali res glasno izkušnjo, a si nisem predstavljal, kako glasno. Ko se je na blagajni kupovalo karte, so zraven dajali čepke za ušesa. Jaz si čepkov nisem dal. Pozneje sem videl, da je bila to napaka. Takrat sem dobil tinitus.«

Šumenje v ušesih ali tinitus je zaznavanje hrupa v ušesih. Prizadene približno enega od petih ljudi, pomeni pa slišanje zvoka, ko zunanji zvok ne obstaja. Simptomi tinitusa vključujejo naslednje vrste fantomskih zvokov v ušesih: zvonjenje, brenčanje, piskanje, pokanje, šumenje.

Grčarjeva izkušnja je bila drugačna kot na prejšnjih koncertih. Zvonjenje mu je onemogočalo običajne pogovore: »To piskanje je potem vztrajalo še zjutraj, trajalo je ves naslednji dan. Spoznal sem, da je to hud problem, ki ga ne bom tako zlahka rešil. Nato sem šel k zdravniku. Ta ni vedel, v čem je problem. In sem tako šele čez kakšen mesec, ko sem šel delat čepke za ušesa, ugotovil, da imam tinitus. To je bil prvi trenutek, ko sem dobil diagnozo. En mesec sem bil v čisti temi, piskalo mi je in večino časa sem trpel.«

Tinitus je pomembno vplival tudi na njegovo glasbeno ustvarjanje: »Nisem mogel poslušati po zvočniku, nisem se mogel normalno pogovarjati z ljudmi, tako močno je bilo. Kriza je bila ogromna, doživljal sem res eksistencialno krizo. Nato sem našel način izražanja, ki ni bil glasbeni. Vrnil sem se k literaturi, ki sem jo za nekaj let opustil. In dejansko napisal knjigo, ob kateri sem se navadil tinitusa za življenje. Zdaj vem, da ne bo nikoli odšel.«

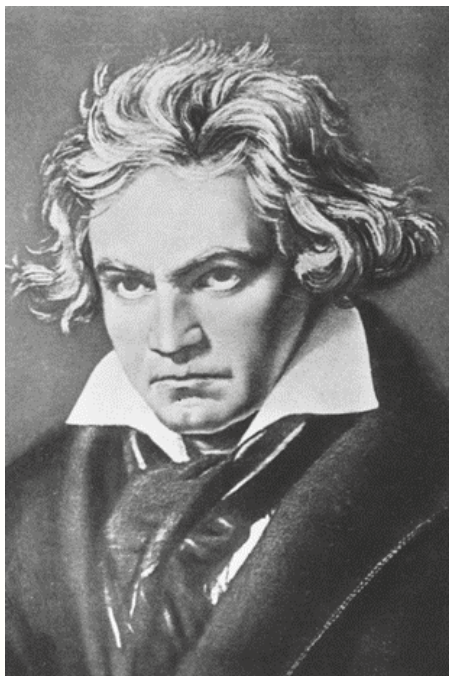
Še danes se ne more otresti občutka krivde: »Sam pri sebi vem, da sem sam kriv, ker bi moral uporabiti čepke, ki so jih dajali na blagajni. Pol leta sem se grizel, zakaj tega nisem naredil. Po drugi strani pa – vsi delamo neumnosti. Nekateri imajo večje posledice, druge manjše. Lahko povem, da sem imel pred dvema mesecema prometno nesrečo. Spet sem bil sam kriv. A se bom sekiral? Ne. Samo pločevina je, živ sem, gremo naprej. Mogoče me je tega naučil tudi tinitus. Vsak problem, ki pride, razen če ni tako velik, da se ti poruši življenje, lahko rešimo. In tudi zdaj s tinitusom lepo živim, je pri meni, je moj, ampak je toliko moj, da ga ne morem ločiti.«

Fantomski hrup se lahko spreminja v razponu od nizkih do visokih frekvenc in ga lahko slišite v enem ali obeh ušesih. V nekaterih primerih je zvok lahko tako glasen, da ovira vašo koncentracijo, slišite pa ga lahko ves čas ali le občasno. »Tinitus valuje. Valuje že v trenutku, ko se začneš koncentrirati nanj. Zdaj, ko ga začnem poslušati, postaja glasnejši. Bolj ko ga ignoriram, tišji je. Če se recimo zbudim sredi noči, je glasnejši. Kdar grem spat, je glasnejši. Če delam z ljudmi in sem v gibanju, je glasnejši. Torej je pri vsem skupaj pomemben psihološki vidik. Ampak na koncu je verjetno samo pozornost ta, ki ga krepi ali niža. Fizični izvor – pisk – pa je ves čas.«

Čeprav tinitus vpliva na vsakega posameznika drugače, lahko zaradi njega vseeno doživite utrujenost, stres, težave s spanjem, težave s koncentracijo, težave s pomnjenjem, depresijo, anksioznost in razdražljivost. »Napotki, kako ne dobiti tinitusa, so preprosti. Uporaba čepkov, vse v mejah normale. Razumem, da človek želi iti ven, se sprostiti ob glasni glasbi. Ampak če imaš čepke, ko vidiš, da je glasba preglasna, ne boš prav nič izgubil. Mogoče boš še jasneje slišal glasbo, namesto da bo vse hreščalo. Če pa pride do tinitusa, predlagam samo veliko potrpljenja in čim manj sekiranja. Mazila, ki jih prodajajo na internetu, da pozdravijo tinitus, so kvečjemu olajševalna sredstva. Nič tega ne pozdravi, edino pravo zdravilo je čas,« svojo osebno pri-poved konča Blaž. ●

LUDWIG VAN BEETHOVEN BI BIL DANES POP ZVEZDA S SLUŠNIMA APARATOMA!

Mag. Tina Grošelj

Letos zaznamujemo 250 let od rojstva tega glasbenega velikana. Danes bi bil Beethoven

nedvomno pop zvezda, še vedno pa je eden od najbolj poslušanih in izvajanih skladateljev na svetu.

Od svojega 26. leta je Beethoven opazal, da mu slabi sluh. Najprej skoraj neopazno, potem pa vse bolj očitno.

Leta 1801, ko je bil že naglušen, je v pismu prijatelju zapisal: »*Kljub gmotni varnosti živim bedno, ker slabo slišim.*«

Pri 46 letih je bil popolnoma gluha. Posledično se je čedalje bolj zapiral vase. Čeprav so njegove največje mojstrovine nastale prav v njegovem zadnjem obdobju, ga je izguba sluha močno prizadela in postajal je vse bolj osamljen.

Beethovnova zapuščina je veličastna. Njegovo največje delo je Deveta simfonija, v kateri se zrcali temeljna misel njegovega življenjskega boja: nasprotja med temo in svetlobo, suženjstvom in svobodo. Prvič je v simfonijo vključil besedilo, odlomek iz Schillerjeve Ode radosti, ki je postala simbol miru, svobode in solidarnosti. Od leta 1972 je himna Evropske unije in Sveta Evrope.

Svetovna zdravstvena organizacija ocenjuje, da bo do leta 2030 v Evropski uniji živelo 630 milijonov ljudi z okvaro sluha. Če se zavedate, da imate težave s sluhom, a kljub temu ne ukrepate, si otežujete družbene stike. Naglušnost lahko vpliva tudi na poslabšanje depresije in je najpogostejši spremenljivi dejavnik tveganja za demenco. Zaradi posledic zapoznele uporabe slušnega aparata najverjetneje tudi ne boste deležni enakih koristi njegove uporabe, kot če bi ukrepali takoj. Ne nazadnje pa naglušnost vpliva tudi na vaše najbližje in lahko povzroči nesporazume.

Če opazite poslabšanje sluha, se nemudoma odločite za obisk pri specialistu. Tako boste takoj na pravi poti, da ohranite kakovost in način svojega življenja. Splošen nasvet je: raje ne kupujte slušnih pripomočkov po spletu, temveč izkoristite zdravstveno zavarovanje. Tako boste zagotovo dobili kakovosten slušni aparat. Nikakor pa ne odlašajte! ●

SPLETNA^{TV}
www.spletnatv.si

Drenikova 24
1000 Ljubljana

(01) 500 15 23
spletna.tv@zveza-gns.si

Facebook/spletnaTV

Youtube/spletnaTV

Livestream/spletnaTV

ZVEZA DRUŠTEV
GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE
 DEAF AND HARD OF HEARING CLUBS ASSOCIATION OF SLOVENIA

Ljubljana, Drenikova 24
 Slovenija
 Telefon: +386 (01) 500-15-00
 Fax: +386 (01) 500-15-22
 E-mail: info@zveza-gns.si
www.zveza-gns.si

Posvet in Okrogla miza
Dostopnost do informacij in komunikacij
v torek, 21. aprila 2020, ob 9. uri
na ZDGNS, Drenikova 24, Velika sejna dvorana, Ljubljana

Razvoj novih tehnologij omogoča boljšo dostopnost do informacij in komunikacij za osebe z okvaro sluha. Od posveta ZDGNS, ki je bil 13.08.2018 z naslovom »Dostopnejše tehnologije«, je minilo skoraj leto in pol. V tem času je Ministrstvo za kulturo objavilo razpis, ki omogoča razvoj tehnologij za boljšo dostopnost. Na tokratnem Posvetu in Okrogli mizi se bomo seznanili z novostmi na področju dostopnosti, predvsem glede sprotnega podnaslavljanja, pretvorbe govora oz. avtomatske razpoznave. Seznaniti se želimo tudi z novostmi v Sloveniji, potrebami oseb z okvaro sluha ter nadaljnjimi konkretnimi koraki, ki so potrebni za implementacijo.

Program:

- 8.30 Prihod in registracija
- 9.00 **Pozdravni nagovor**
Mladen Veršič, Predsednik ZDGNS
- 9.05 - 9.15 **Pomen sprotnega podnaslavljanja in avtomatske razpoznave govora v besedilo**
Boris Horvat, podpredsednik ZDGNS
- 9.15 - 9.35 **Novosti na področju dostopnosti komunikacij in informacij za osebe z okvaro sluha**
 dr. Matjaž Debevc, Univerza v Mariboru
- 9.35 - 9.55 **Govorne tehnologije (za slovenščino) in njihova uporaba**
dr. Andrej Žgank, Univerza v Mariboru (FERI)
dr. Jerneja Žganec Gros, Alpineon
dr. Simon Dobrišek, Univerza v Ljubljani (FE)
- 9.55 - 10.15 **Projekt Tolmač: razvoj sistema za avtomatsko razpoznavo, prevajanje in sintezo Govora**
dr. Marko Bajec, Univerza v Ljubljani (CJVT/FRI)
- 10.15 - 10.35 **Javni razpis Ministrstva za kulturo, Razvoj slovenščine v digitalnem okolju-jezikovni viri in tehnologija**
Marko Jenšterle, vodja Službe za slovenski jezik Ministrstva za kulturo
- 10.35 - 11.00 Odmor
- 11.00 - 12.00 **Okrogla miza z razpravo**

Vljudno vabljeni!

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije,
 Mladen Veršič, predsednik

Dvorana je opremljena s slušno zanko. Dogodek bo opremljen s sprotnim sistemom za podnaslavljanje ter bo tolmačeno v znakovni jezik. Prosimo vas, da vašo udeležbo potrdite na tel.: 01 500 15 00 ali po e-pošti: info@zveza-gns.si do 15.04.2020.

DR. JOHANNES FELLINGER, OČE GLUHIH PLUS

Mag. Tina Grošelj

Lebenswelt leži v vasici Schenkenfelden s 1800 prebivalci.

Delo s starši gluhih otrok

Današnjo zgodbo začnem v Linzu, glavnem mestu avstrijske zvezne dežele Zgornje Avstrije ob reki Donavi, ki šteje kakih 187.000 prebivalcev. V njegovem osrčju je trojni doktor medicine, Johannes Fellingner, zaslužen za delovanje Inštituta za senzorično in jezikovno nevrologijo v Linzu ter za delovanje delovne in bivanjske skupnosti v vasici Schenkenfelden, ki skrbi za najšibkejše prebivalce družbe: za gluhe, ki imajo poleg senzorne okvare še pridružene motnje. Ta vizionar z briljantnim umom je poskrbel za enega največjih socialno-podjetniških dosežkov sodobnega časa. Ideja za Lebenswelt se je Johannesu Fellingnerju porodila v času specializacije na psihiatriji, ko je opazoval gluhe, kako so nekateri apatični in izolirani, spet drugi pa neukrotljivo agresivni. Zaradi primanjkljaja v komunikaciji pa so pacienti hitreje drveli po poti depresije ali demence, nekateri pa tudi razvoja psihoz.

Pogovor s socialno delavko na Inštitutu za senzorično in jezikovno nevrologijo v Linzu

Dr. Johannes Fellingner utemeljuje svoje poslanstvo na več načinov. Kot nevrolog je veliko časa posvetil možganom, ki so, kot pravi, »zelo zanimivi, predvsem pa potrebujejo stalne dražljaje, ki nastanejo ob komunikaciji, odnosih, govoru, interakcijah. Če je vse to onemogočeno, se tudi slišči otrok ne razvija. Če pa si gluh, je te interakcije nemogoče zagotoviti, če drugi ne govorijo tvojega jezika, po večini znakovnega. Če pa ima gluh človek še pridružene motnje in živi brez vseh za možgane pomembnih socialnih interakcij, so negativne posledice na človeka neizogibne. O tem sem se prepričal na lastne oči. Ko sem začel delati s takimi pacienti, ko sem začel z njimi govoriti v znakovnem jeziku, so ponovno zaživel. Tudi sicer sem v dolgoletni praksi prišel v stik tudi z gluhih brez pridruženih motenj, ki so bili, recimo temu, problematični. Večinoma sem po vzpostavljeni komunikaciji dognal, da so bili frustrirani, ker niso bili razumljeni. Nekateri so bili izjemno agresivni, spet drugi popolnoma apatični. Takšne reakcije so značilne za vpliv stresa na vedenje. Zato je ključno, da se z gluhih vzpostavi komunikacija z znakovnim jezikom. Potem je vse možno, tudi za ljudi z izjemno deviantnim vedenjem.«

Poslanstvo Johannesesa Fellingnerja ni prišlo po naključju. Njegov oče je pri šestnajstih letih popolnoma oglušel, in tako se je Fellingner davnega leta 1991 odločil pomagati gluhih s pridruženimi motnjami. Do ključnega preboja je prišlo šest let pozneje, ko je Ministrstvo za socialne zadeve zvezne dežele Zgornja Avstrija zagotovilo finančno podporo za ustanovitev Lebenswelta: »Predstavnike vlade sem povabil k nam, da vidijo, kaj delamo. Bili so navdušeni,« pravi Fellingner in doda: »Ko dobiš rezidenta, ki je bil dolga leta na psihiatriji, kjer je bil stalno privezan, ker je bil tako agresiven,

Wolfgang Schatzlmayr pri svojem delu

in vidiš, da napreduje, neha gristi, ga ni treba več vezati, temveč dela, začne komunicirati, je to izjemno impresivno. Predstavniki vlade so bili zadovoljni, saj imamo tukaj ogromno ljudi, s katerimi nihče ni znal delati. Tudi za nas je naporno, je pa vsekakor vredno.»

Danes v osrčju Linza stoji prvi rezultat njegovih prizadevanj – Inštitut za senzorično in jezikovno nevrologijo. V njem večina osebja, ki šteje okrog 50 strokovnjakov, obvlada avstrijski znakovni jezik. Tukaj delujejo splošni zdravniki, psihologi, logopedi, terapevti, socialni delavci in tudi klicni center za osebe z okvaro sluha.

O vsakem novorojenem otroku z okvaro sluha v Avstriji je obveščen Inštitut za senzorično in jezikovno nevrologijo.

Wolfgang Schatzlmayr je splošni zdravnik, ki pri svojem delu večje komunicira v znakovnem jeziku. Svoje delo opiše takole: »Kamor koli gredo gluhi – k zdravniku, na center za socialno delo – vedno naletijo na oviro pri komunikaciji. Pri nas pa jim ponujamo komunikacijo ena na ena, saj vsi uporabljamo znakovni jezik. Moja prvenstvena vloga tukaj je spodbujanje preventive na področju zdravja med gluhiimi. Enkrat na leto pridejo na sistematski pregled, da opravimo zgodnje odkrivanje bolezni ali ocenimo tveganja za njihov razvoj. Posebej gluhe ogroža diabetes, saj lahko, če ni zdravljen, povzroči okvaro vida. Nevarna je tudi kap, ker lahko povzroči paralizo in potem ne morejo kretati. Zdaj, ko prihaja veliko migrantov, tudi jaz ne razumem vsega. Zato je ključno,

Wolfgang Schatzlmayr med svetovanjem na Inštitutu za senzorično in jezikovno nevrologijo v Linzu

da imamo med sodelavci tudi gluhe, ki mi pomagajo kot prevajalci. To mi je v veliko pomoč. Imamo pa tudi tolmače, zaposlene za polovični delovni čas. Imamo tudi veliko primerov zlorabe alkohola, mlajše generacije pa tudi od modernih drog. Ukvarjamo se tudi z velikim pojavom nekemičnih odvisnosti, recimo od moderne tehnologije. Gluhi starši se spopadajo z izzivi vzgoje otrok, pri čemer jim ponujamo veliko izobraževanj.»

O vsakem novorojenem otroku z okvaro sluha v Avstriji je obveščen Inštitut za senzorično in jezikovno nevrologijo. Starše povabijo na razgovor in jim ponudijo oporo ter uporabne nasvete.

Sandra Breitwieser je logopedinja. Pojasnjuje, da starše gluhih otrok obišče »enkrat na teden. Cilj je, da jih naučimo strategij učenja jezika njihovega otroka. Delamo skupaj, da jim pokažemo, kako naj starši to počnejo. Mi jih opazujemo in jim damo povratne informacije. Vsaka družina je drugačna. Z vsakimi se posebej pogovorimo o tem, kaj je zanje najboljše. Da imajo izbiro. Da vejo, kaj je možno in kaj je najboljše za družino. Če so starši gluhi, je navadno največ podpore z znakovnim jezikom. Izberejo tudi vrtec za gluhe. Potem uredimo, da je otrok skupaj z uporabniki znakovnega jezika. Da imajo vzornike, ki jih otrok opazuje, in se od njih učijo. Ali se bodo starši odločili za implantacijo, pa je njihova odločitev. Če se zanjo odločijo, poiščemo kliniko za operacijo. Večinoma so to slišči starši, ki želijo govoriti z otrokom.

Seniorji v Dnevnom centru na Inštitutu za senzorično in jezikovno nevrologijo v Linzu

Gluhi plus so gluhi in imajo pridružene motnje. V glavnem intelektualne, učne, lahko gre tudi za cerebralno paralizo, epileptične napade.

Vsak opravlja delo po svojih zmožnostih in glede na svoje psihofizično stanje.

Mi jih podpremo in okrog prvega leta so operirani. Nato izvajamo vaje za poslušanje.»

Na Inštitutu deluje tudi dnevni center za starejše z okvaro sluha. Aktivnosti izvajajo tudi gluhi, ki so v Šoli za vizualno in alternativno komunikacijo VIS. COM v Linzu opravili triletni specialistični študij usposabljanja za oskrbo t. i. oseb gluhi plus. Čas namenjajo krepitvi spomina in motoričnih veščin, prav tako jih seznanjajo z uporabo telefona. Na urniku je tudi telovadba. Med bolj priljubljenimi dejavnostmi pa je praznovanje rojstnih dni. Program izvaja tudi gluha Annemarie Mayrhofer: »Od ponedeljka do srede so z nami samo gluhi. Ob četrtek pridejo gluhi s pridruženimi motnjami. Pri komunikaciji z njimi uporabljamo preprost znakovni jezik. Ob petkih pridejo naglušni, ki govorijo in ne znajo kretati. Starejši gluhi prihajajo iz različnih krajev. Potem lahko tukaj razpravljajo o različnih temah. Ni dobro, če so izolirani. Nekateri so s sliščimi v domovih, pa se tam ne pogovarjajo z nikomer. Zato je dobro, da jih pripeljejo sem.«

Naslednji velikopotezni prispevek doktorja Johannesa Fellingnerja k družbi je v vasi Schenkenfelden s 1800 prebivalci. V osrčju skupnosti, ki jih je lepo sprejela, nekaj vaščanov pa se je naučilo tudi znakovnega jezika, živi triindvajset tako imenovanih gluhih plus, ki so presegli starost za obvezno izobraževanje. »Gluhi plus so gluhi, ki imajo pridružene motnje. V glavnem intelektualne, učne, lahko gre tudi za cerebralno paralizo, epileptične napade ..., kratka, prid-

ružena nevrološka stanja, ki jim bistveno otežujejo življenje,« pojasnjuje Fellingner.

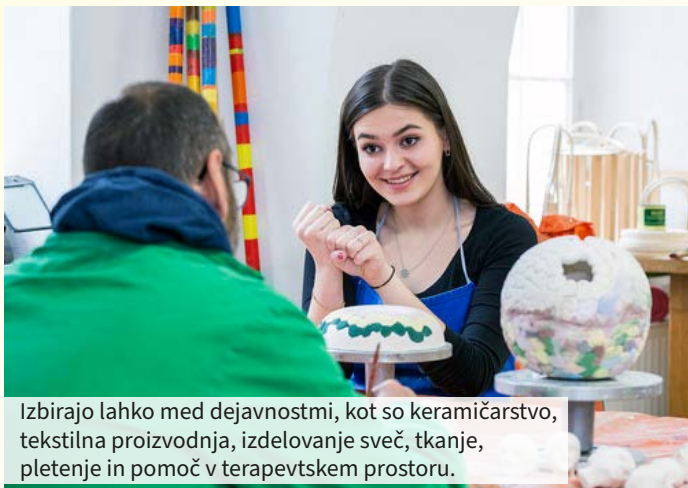
Gluhi plus so navadno izolirani in izključeni iz dejavnosti in priložnosti v splošni družbi. Poslanstvo Lebenswelta pa je zagotoviti jezikovno in terapevtsko okolje brez ovir, v katerem lahko posamezniki rastejo in dosežejo svoje največje družbene, duševne, čustvene, duhovne in fizične zmožnosti. V Lebensweltu si prizadevajo zmanjšati izolacijo in spodbujati zdrave odnose ter neodvisnost.

Kot podanike avstrijskega reda bratov bolničarjev jih vodi krščanska ljubezen, ki je navdihnila svetega Janeza. Trikrat na teden začnejo dan s skupinskimi pobožnostmi, na nedeljskih bogoslužnih srečanjih pa podrobneje spoznavajo Jezusa. Njegov zgled in sporočilo jim pomagata živeti skupaj kot terapevtska skupnost. Ker sta bila tako Fellingnerjev oče kot tast gluha umetnika, je nekaj umetniške žilice dobil tudi sam. Tako direktor, v resnici pa njihov duhovni oče, varovancem božjo besedo predaja ne zgolj v kretnji, saj je več uporabnik avstrijskega znakovnega jezika, ampak tudi s svojimi slikami: »Kar sem se naučil od mojega očeta, je vse darilo. Sem nadarjen. Nisem ponosen, sem pa vesel, ko vidim ljudi, ko napredujejo, ko komunicirajo, prej pa so bili izolirani. To me res najbolj veseli,« svoj prispevek k življenju gluhih plus skromno ocenjuje dr. Fellingner.

Ustvarjanje izdelkov iz suhe robe

Skupnost Lebenswelt sestavljajo tri hiše. V delovni hiši gluhi plus izvajajo različna dela pod vodstvom profesionalnih obrtnikov. Izbirajo lahko med dejavnostmi, kot so keramičarstvo, tekstilna proizvodnja, izdelovanje sveč, tkanje, pletenje in pomoč v terapevtskem prostoru. Vsak opravlja delo po svojih zmožnostih in glede na svoje psihofizično stanje: »Delo je pomembno za naš razvoj. Ne gre samo za strukturo dneva. Da ti tudi vrednost. Ko srečaš človeka, ga vedno vprašaš, kje si doma, imaš družino in kaj delaš? Če imaš delo, ki ti je v izziv,

Izbirajo lahko med dejavnostmi, kot so keramičarstvo, tekstilna proizvodnja, izdelovanje sveč, tkanje, pletenje in pomoč v terapevtskem prostoru.

S prodajo kakovostnih izdelkov udeleženci dobijo priznanje za delovne dosežke in so upravičeno ponosni na svoje izdelke in delo, ki so ga vložili v njihovo izdelavo.

rasteš. Daje ti tudi zabavo, vrednost, ker nekaj ustvarjaš. Tudi pri gluhih plus želimo spodbuditi delo, da postanejo ustvarjalni člen,« pojasnjuje oče sedmih otrok.

S prodajo kakovostnih izdelkov udeleženci dobijo priznanje za delovne dosežke in so upravičeno ponosni na svoje izdelke in delo, ki so ga vložili v njihovo izdelavo. Dodatna prednost ustvarjanja v skupini je razvoj empatije. Učijo se spodbujati drug drugega, dan pa med živahno razpravo, ki se razvija ob delu, tudi hitreje mine. Njihovi izdelki so zelo prepoznavni. Gostilne in lokali vsako leto naročijo približno 600 kosov izdelka iz suhe robe, nosila, s katerim se od točilnega pulta do gostov prinese kar šest steklenic piva. Cilj je tudi, da vsako leto za trg oblikujejo nove izdelke. Tako bodo letos začeli izdelovati modne ženske cekarje.

Streljaj stran od delovnih prostorov sta dva stanovanjska objekta. Zgodbe stanovalcev so različne. Tukaj so našli dom mladostniki iz razbitih družin. Zapuščeni otroci, ki so prej prehajali iz ene rejniške družine v drugo. Mladostniki, ki so bili izjemno agresivni ali popolnoma apatični in so dobesedno vegetirali v kakšnem zavodu za duševno prizadete. Tukaj so do njihovih src prodrli s komunikacijo in spoštljivim odnosom, predvsem pa z veliko strpnosti in razumevanja. Največjo srečo imajo stanovalci, ki jih starši ob koncu tedna vzamejo domov. Redkejši so tisti, ki jih najbližji obišejo enkrat na leto. Večina gluhih plus pa je tukaj našla tako družino kot prijatelje, ne nazadnje pa tudi zadnji dom, saj lahko v njem bivajo do

smrti. »Imamo par, on je gluhoslep, zaljubljen je v gluho plus gospo. Že dolgo sta zaročena. Zdaj se želita poročiti. On potrebuje veliko pomoči, ampak ona ga podpira. Do zdaj smo imeli že dve poroki. To je zelo lepo, da se najdejo med sabo,« z nasmehom opiše zgodbe s srečnim koncem trojni doktor medicine, čigar dan se skoraj nikoli ne konča. Ko ga vprašam, kako to sprejema njegova žena, z nasmehom odvrne: »Razume in podpira me, verjetno pa je to mogoče zgolj zato, ker je bil tudi njen oče gluh. In razume moje poslanstvo. Če te izkušnje ne bi imela, verjetno to vse ne bi bilo možno.«

Življenje je težko opisati z enim stavkom. Z gotovostjo pa lahko trdim, da je dr. Johannes Fellingner v življenje gluhih plus vnesel vso njegovo lepoto in postavil njihovo dostojanstvo na spoštovanja vredno raven. ●

GLEDALIŠKI TOLMAČ V NOVI GLEDALIŠKI SEZONI

Anton Petrič (vir: Grey Ljubljana in <https://gledaliski-tolmac.si/>)

Pobuda Gledališki tolmač, ki jo je idejno zasnovala marketinška agencija Grey Ljubljana d.o.o., finančno pa jo podpira NLB – Nova Ljubljanska banka, je dosegla pomemben mejnik za skupnost gluhih in naglušnih. Gluhi in naglušni se zaradi oviranosti pogosto srečujejo z oteženim dostopom do kulturnih vsebin. Pobuda Gledališki tolmač odgovarja na to vrzel in v slovenski prostor prinaša serijo gledaliških predstav s tolmačem za gluhe. Omogoča jim ogled stalnih predstav na odrih največjih slovenskih gledališč, ki so bile doslej na voljo le slišočemu občinstvu. Tolma-

Projekt pobude Gledališki tolmač

či in igralci v enem gledališka dela naravnost z odra tolmačijo v slovenski znakovni jezik in tako gluhim v občinstvu pričarajo edinstveno izkušnjo spremljanja stalnih predstav v živo.

Dvanajst slovenskih gledališč je podpisalo zavezo o sodelovanju, kar pomeni, da bodo v letu 2020 na spo-

red umestili vsaj eno predstavo s tolmačenjem v slovenski znakovni jezik.

Znan je tudi že spored za naslednje predstave:

- 28. 3. ob 11. uri – Sovica Oka v Lutkovnem gledališču Ljubljana
- 28. 3. ob 20. uri – predstava Dr. Prešeren v Prešernovem gledališču Kranj
- 18. 4. ob 11. uri – predstava Gledališče od Ž do A v SNG Maribor
- 20. 5. ob 20. uri – predstava Tutošomato v SNG Nova Gorica
- 25. 5. – predstava Cucki v Mestnem gledališču Ptuj

Letos bo na slovenskih odrih tako uprizorjenih dvanajst predstav s tolmačenjem v slovenski znakovni jezik, kar je za gluhe, ki doslej skoraj niso imeli možnosti spremljanja odrske umetnosti, veličasten trenutek, sporoča soorganizator pobude DGN Ljubljana. ●

Gluhi in naglušni gledalci so navdušeno spremljali gledališko predstavo s pomočjo gledališkega tolmača.

**ZARADI KORONAVIRUSA
SO PREDSTAVE PRESTAVLJENE.
DATUMI BODO SPOROČENI NAKNADNO.**

Iz naših društev

Društvo gluhih in naglušnih Pomurja **Murska Sobota**

Državno prvenstvo gluhih v šahu

✎ Silvija Horvat

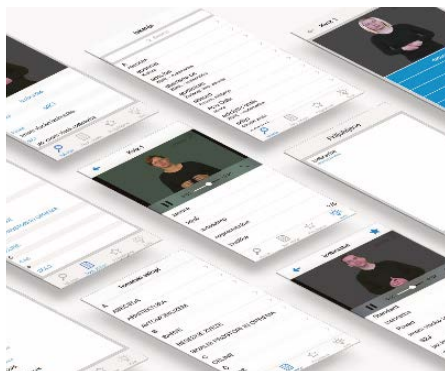
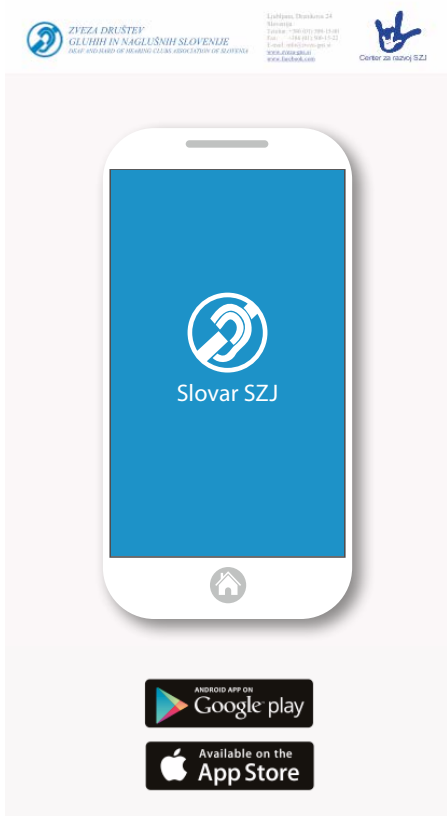

Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor je v soboto, 15. februarja 2020, v Gostišču Taborka organiziralo in izvedlo državno prvenstvo gluhih v šahu.

Ponosni smo na naše člane, šahistko Marto Marič in šahiste Franca Mariča, Mirka Osterca in Antona Varga, ki so se na tem tekmovanju odlično odrezali. Najprej so se pomerili ekipno. Med petimi ekipami so naši šahisti Društva gluhih in naglušnih Pomurja Murska Sobota osvojili največ točk in s tem dosegli prvo mesto na državnem prvenstvu gluhih v šahu.

Tudi popoldne, ko so tekmovali posamično, so naši šahisti od osemnajstih tekmovalcev osvojili dobre rezultate. Marta Marič je zasedla šesto mesto, Mirko Osterc je bil sedmi, Franc Marič deveti, Anton Varga pa trinajsti.

Želimo si in upamo, da bodo naši šahisti vzor in spodbuda za večjo udeležbo in večjo aktivnost med našimi člani na področju vseh športnih aktivnosti. ●

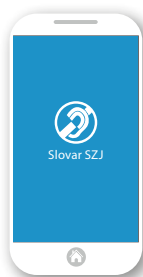
QR-KODA

Z mobilno aplikacijo Slovar SZJ si lahko zdaj ogledate videoposnetke v SZJ z uporabo optičnega čitalca QR-kod.

Uporaba QR-čitalca je preprosta:

Korak 1 – Zaženite mobilno aplikacijo Slovar SZJ ter v meniju izberite QR (spodaj desno).

Korak 2 – Mobilni aparat usmerite na določeno QR-kodo na listu glasila IST.

1 Namesti aplikacijo

2 Poskeniraj QR-kodo

3 Predvajaj video

DRŽAVNO PRVENSTVO GLUHIH V BADMINTONU

📍 Sabina Hmelina

Najboljši igralci badmintona na državnem prvenstvu gluhih v Celju

V soboto, 7. 3. 2020, je potekalo osmo državno prvenstvo gluhih v badmintonu. Organizacijo je prevzelo DGN Celje v sodelovanju s Športno zvezo gluhih Slovenije. 16 tekmovalcev iz petih lokalnih dru-

štev gluhih in naglušnih se je pomerilo v športni dvorani Badminton klub Celje. Tokratno prvenstvo je minilo brez večkratnega in obnem zadnjega državnega prvaka Miha Jakofčiča iz Mestnega društva gluhih Ljubljana. V finalni tekmi sta se pomerila Robert Debevec (DGN Podravja Maribor) in Marko Šmid (DGN Celje). V borbeni in napeti tekmi je z rezultatom 2 : 0 v nizih Debevec premagal Šmida in osvojil naslov državnega prvaka. V ženskem finalu sta domačinki Adrijana Ločnikar in Gordana Škof izkoristili prednost domačega terena. Ločnikarjeva je bila boljša in premagala dozdajšnjo

državno prvakinja Škofovo z rezultatom 2 : 1 v nizih. ●

REZULTATI – MOŠKI:

1. mesto Robert Debevec, DGN Podravja Maribor
2. mesto Marko Šmid, DGN Celje
3. mesto Tomi Strel, DGN Severne Primorske

REZULTATI – ŽENSKE:

1. mesto Adrijana Ločnikar, DGN Celje
2. mesto Gordana Škof, DGN Celje
3. mesto Jasmina Mihelj, DGN Severne Primorske

SANJA DEBEVEC IN MARINO KEGL NAJBOLJŠA ŠPORTNIKA MED INVALIDI V MARIBORU

📍 Anton Petrič

V Mariboru so se 18. februarja 2020 poklonili največjim športnim uspehom preteklega leta. Za najboljša športnika invalida sta bila izbrana Sanja Debevec za dosežke v bovlingu in odbojki ter teniški igralec Marino Kegl za osvojen peto mesto na svetovnem prvenstvu gluhih v tenisu. Posebno omembo sta si prislužila Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor in moška ekipa balinarjev Medobčinskega društva delovnih invalidov Maribor.

Za naj športnico in športnika Maribora 2019 med posamezniki

sta bila spet izbrana smučarka Ilka Štuhec in tekvondoist Ivan Trajković. Med ekipami sta na vrhu ostali ekipe Nogometnega kluba (NK) Maribor in Odbojkerskega kluba Nova KBM Branik.

Slavnostna prireditev, na kateri nagrade delijo že od leta 1973, je potekala v hotelu Habakuk. Navzoče sta pozdravila župan mesta Maribor Aleksander Saša Arsenović in podpredsednik OKS Tomaž Barada. Naj športnici in naj športniku ter naj ženski ekipi se zaradi športnih obveznosti ni uspelo udeležiti sinočnjega dogodka. Ta-

V sredini: Marino Kegl in Sanja Debevec, najboljša športnika med invalidi v Mariboru

ko so na odru prevladovali nogometarji z Marcosom Tavaresom na čelu. ●

PRIJAVA NA SMS-OBVESTILA

S kratkimi telefonskimi obvestili želi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije obveščati uporabnike o izrednih dogodkih, novicah in ukrepih, ki so pomembni za uporabnike.

Prejemanje naših SMS-obvestil je za uporabnike brezplačno.

Podatki o uporabniku – priimek in ime *

Mobilna tel. številka
(vpisati brez presledkov in ločil) *

* zahtevani podatki

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije (v nadaljevanju: izvajalec) se zavezuje, da bo skrbno varovala osebne podatke uporabnikov, pridobljene ob prijavi v sistem za obveščanje. Podatki se bodo zbirali, pridobivali, hranili in obdelovali izključno za namene obveščanja o izrednih dogodkih in za namene obveščanja o dogodkih, povezanih z aktivnostmi izvajalca.

Podatki so varovani v skladu z zahtevami zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov, in zakona, ki ureja elektronsko poslovanje ter elektronski podpis. Izvajalec se zavezuje, da bo zbrane podatke hranil le toliko časa, kot je potrebno za doseg namena, zaradi katerega so bili zbrani.

Uporabnik v postopku registracije posreduje zahtevane osebne podatke. Vsak uporabnik samostoj-

no odgovarja za vsebine, ki jih vpiše ob spletni prijavi. Uporabnik potrjuje, da je bil pred registracijo ustrezno seznanjen z obsegom in namenom obdelave osebnih podatkov, ki jih je dal na voljo ob registraciji. Uporabnik ob registraciji podaja osebno privolitev, da lahko izvajalec obdeluje osebne podatke, ki jih uporabnik posreduje ob prijavi v sistem za obveščanje.

Izvajalec se zavezuje, da osebnih podatkov in kontaktnih informacij uporabnikov ne bo uporabljal v druge namene ter jih brez izrecnega dovoljenja uporabnika, razen če bi to zahtevala veljavna zakonodaja, ne bo razkril tretjim osebam. V času upravljanja z osebnimi podatki ima posameznik v skladu z veljavno zakonodajo možnost vpogleda, prepisa, kopiranja, dopolnitve, popravkov, blokiranja in izbrisa osebnih podatkov v zbirki podatkov. Izvajalec bo pridobljene podatke varoval in preprečeval njihovo zlorabo. Osebne podatke lahko izvajalec uporablja do preklica prijave.

Izpolnjeni obrazec pošljite na:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

Drenikova 24

1000 Ljubljana

ali

po telefaksu: 01 500 15 22

Kraj in datum:

Podpis uporabnika:

ZDGNS

Slovar SZJ

Slovar slovenskega znakovnega jezika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije tudi na voljo kot brezplačna mobilna aplikacija.

✓ Iskalnik

Iskanje videoposnetkov po besedah ali besednih zvezah

✓ Govor

Iskanje videoposnetkov s pomočjo govora

✓ Kategorije

Iskanje videoposnetkov po kategorijah, tematskih sklopih, pravljičah, mednarodnih kretnjah in učnih primerih

✓ Kviz

Opravljanje kvizov za utrditev znanja pisane besede in znakovnega jezika

✓ QR

Čitalec QR kod za ogled videoposnetkov szj

✓ Gluhoslepi

Prilagoditev kontrasta in velikosti pisave za gluhoslepe

Available on the iPhone
App Store

Get it on
Google play

TUDI TOLMAČI SZJ PRISPEVAJO K DOSTOPNOSTI INFORMACIJ V IZREDNIH RAZMERAH.

